DE DEUR IN HUIS

BELEIDSREGEL BEELDKWALITEIT
DERK BOEREMASTRAAT

DATUM
29 april 2024
wijziging 11 juni 2024

IN OPDRACHT VAN
gemeente Eemsdelta

ADRESSEN
Derk Boeremastraat 1-28, 30, 32- 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, 79, 81, 83
Karel Doornmanstraat 17, 19, 21, 23-32, 34
Lisstraat 3, 5, 7, 9
Westerkade 24-29, 17a, 17b

INHOUD

1. HISTORIE 3

2. BESTAANDE SITUATIE 11

3. STEDENBOUWKUNDIGE KENMERKEN 17

4. ARCHITECTONISCHE KENMERKEN 20

5. CRITERIA: SPELREGELS 27

wijziging 11-06-24 blz. 11

1 HISTORIE

Bouwjaar 1946-1948
Ontwerp Architect K.G. Olsmeijer (1911-1991)
Opdrachtgever gemeente Appingedam en Bureau Wederopbouw
Oorspronkelijke eigenaar Woningstichting Patrimonium
Huidige eigenaren Particulieren en Woningstichting Groninger Huis

APPINGEDAM

Het stadje Appingedam ligt aan het Damsterdiep (voorheen de Delf) en is mede door haar ligging op een kruispunt van waterwegen en dichtbij de zee al sinds de Middeleeuwen een strategische plek voor handel en overslag. Het groeide dan ook snel uit tot bestuurlijk centrum van de streek Fivelgo/Fivelingo. Het is nog steeds de enige plaats in de Ommelanden met stadsrechten.

Industrieel centrum

Aan het begin van de 20e eeuw veranderde er veel in Appingedam. Er vestigende zich meerdere bedrijven en fabrieken en de stad groeide in deze periode uit tot het industriële centrum van de regio. Zo waren er fabrieken op het gebied van de verwerking van o.a. zuivel, gas, vlas, auto's en strokarton. De bekendste waren in die tijd strokartonfabriek De Eendracht, de Damster Automaatschappij, Pastoors touwslagerij, de Muller Confectiefabriek en de Bronsmotorenfabriek. Deze ontwikkeling trok arbeiders aan en daarmee groeide de noodzaak voor goede huisvesting voor deze groep. Hiervoor werden woningstichtingen, zoals Patrimonium, in het leven geroepen. Maar ook het gemeentelijk woningbouwbedrijf en enkele fabrieken zelf bouwden woningen voor arbeiders.

Appingedam, 1920 (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

Gasfabriek Appingedam, 1920 (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

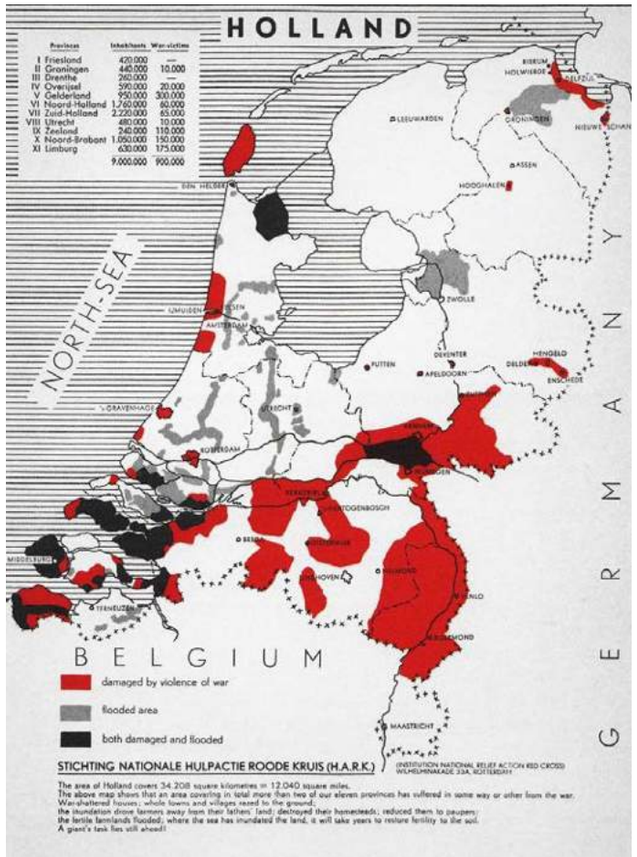
1 HISTORIE

TWEEDE WERELDOORLOG

Tot 1942 was het in Appingedam nog redelijk rustig en – in tegenstelling tot Delfzijl – had de stad weinig last van de Duitse bezetter. In de jaren daarna veranderde dat en werden veel bedrijven gevorderd om grondstoffen te leveren. De markt stortte grotendeels in door de oorlog en de meeste bedrijven moesten sluiten. De Joodse Damsters moesten onderduiken of werden gedeporteerd. De landbouw was vanaf 1944 grotendeels verwoest omdat een groot deel van de regio door de Duisters onder water was gezet.
Het naderende einde van de oorlog in 1945 betekende voor Appingedam nog een extra golf van schade en geweld. Daar waar een groot deel van Nederland al was bevrijd stuitten de Canadese troepen op felle weerstand van de Duitse kustbatterijen rondom Delfzijl. De Slag om Delfzijl in April ‘45 wordt door de Canadese bevrijding zelfs gezien als één van de zwaarste gevechten van de Tweede Wereldoorlog. In veel kernen rondom Delfzijl werd heftig gevochten. In Appingedam werd twee derde deel van de stad verwoest, waarvan een groot deel woningen. Op 2 Mei ’45 was de oorlog ook voor dit deel van Nederland eindelijk voorbij.

1945, Affiche bevrijding

1945, Kaart met verwoeste en overstroomde gebieden (H.A.R.K.)

1945, Oorlogsschade in de Harmoniestraat in Appingedam (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

1 HISTORIE

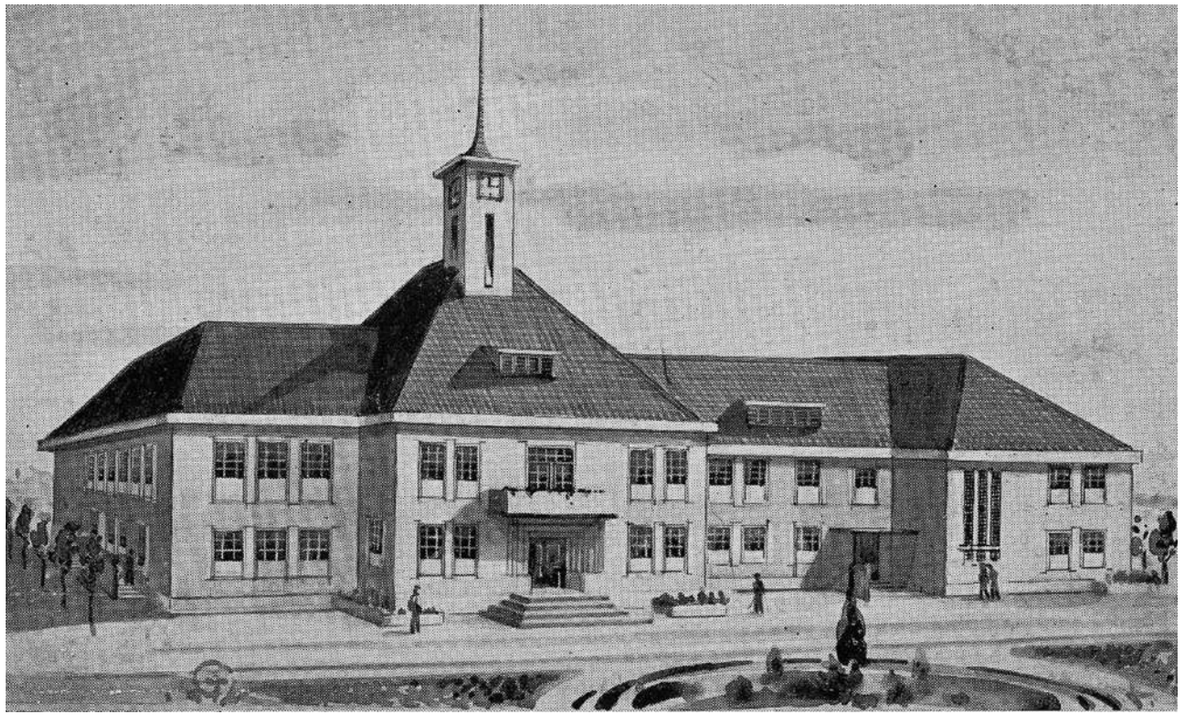
WEDEROPBOUW

Door de verwoestingen, maar ook door de bouwstop tijdens de oorlog, was er meteen een groot tekort aan woningen. De woningnood werd landelijk ‘Volksvijand nr. 1’ genoemd. Naast het herstel - en soms herbouw van - de bestaande woningen was er ook grote behoefte aan nieuwe huizen. Onder andere om arbeiders uit de regio aan te kunnen trekken en de fabrieken weer op gang te brengen.

Burgemeester Welleman

Na de oorlog kreeg Appingedam een nieuwe burgemeester, de heer C.C.J. Welleman (1900-1963). Hij was daaraan vooraf gemeenteopzichter en gemeente-architect van Delfzijl geweest en was bekend met de bouwwereld. Voor de oorlog had hij o.a. het gemeentehuis en de Zeevaartschool in Delfzijl ontworpen. Het lukte hem in de eerste zes jaar van zijn aanstelling ca. 800 woningen in Appingedam te bouwen. De eerste bouwprojecten werden al in 1946 begonnen. Dat is ongekend snel gelet op het gebrek aan bouwmaterialen en arbeidskrachten in die periode. De woningen aan de Derk Boeremastraat, de Karel Doormanstraat en delen van de Westerkade en Lisstraat zijn een voorbeeld van één van deze eerste bouwprojecten. Andere woningclusters werden vanaf 1948 o.a. gebouwd aan de Gerrit Raapstraat, Pieter Veningastraat, de Patrimoniumstraat en de Emmastraat. Allemaal te beheren door de Damster woningstichting Patrimonium.

Naast een gebrek aan materiaal en arbeidskrachten was er bij de gemeente – en in het algemeen – ook een gebrek aan geld. Tijdens de wederopbouwperiode werd het herstel van de schade en de bouw van woningen dan ook in eerste instantie landelijk geïnitieerd en gefinancierd. Het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw van het Rijk zorgde voor geld voor het aankopen van landbouwgrond voor de aanleg van nieuwe wijken en buurten. Ook subsidieerden ze grotendeels de bouw van de woningen. Woningstichting Patrimonium had niet de middelen om dit te doen, dus het was de voortvarendheid van de gemeente Appingedam in combinatie met de financiering van het Rijk dat er in Appingedam al in 1946 de schop in de grond ging. In de kranten stonden in de jaren ’40 artikelen vol lof over burgemeester Welleman met titels als “Appingedam, [de] snelst groeiende stad van Nederland”.

1935, ontwerp gemeentehuis Delfzijl van gemeentearchitect Welleman (Beeldbank Groningen)

1994, luchtfoto RAF (Dotka) met Dijkshuizendwarsweg en Westerkade in oranje (bewerkt MVDH)

1 HISTORIE

BOUWPLAN

Context

Voor de bouw van de woningen had de gemeente het gebied ten zuiden van de Dijkhuizenweg op het oog. Daarvoor moest grond worden aangekocht van verschillende landbouwers, de Hervormde Kerk en fabriek De Eendracht. Er was al een aanzet voor bebouwing langs de Westerkade in de jaren ’30 gerealiseerd en ook aan de Dijkhuizenweg zelf was al voor de oorlog begonnen met de bouw van enkele woningen. Dit gebied zou daarop aan gaan sluiten.

Enigszins parallel aan de Dijkhuizenweg werd ten zuiden daarvan de Derk Boeremastraat aangelegd. Deze sloot aan de oostzijde aan bij de bebouwing van de Westerkade en aan de noordzijde aan de al voor de oorlog aangelegde Karel Doormanstraat. Die overigens toen nog de Dijkhuizendwarsweg heette. De Lisstraat is in 1946 aangelegd en maakt deel uit van deze nieuwe uitbreiding.

Ontwerp woningwetwoningen

Burgemeester Welleman had als architect ook een goed netwerk van bekwame architecten in de regio. Zo legde hij contact met de in Winsum wonende architect Klaas Olsmeijer (1911-1991) voor het maken van het ontwerp voor de bouw van 80 nieuwe woningen ten zuiden van de Dijkhuizenweg. Olsmeijer heeft in de wederopbouwperiode veel gebouwd in de regio (Krewerd, Winsum, Appingedam e.a.) en later ook in de stad Groningen waar hij uiteindelijk naar toe verhuisde. Samen met Architect Frans Klein wordt hij gezien als één van de meest vernieuwde wederopbouw-architecten uit de Provincie Groningen.

Langs de Derk Boeremastraat e.o. ging het om bouw van 80 zogenaamde woningwetwoningen. Dit zijn huurwoningen die in de 20e eeuw in het kader van de eerste Nederlandse Woningwet (1901) zijn gebouwd. Zo’n woning moest aan meerdere eisen voldoen op het gebied van ruimte, lichtinval en ontluchting en vanwege een schappelijke huurprijs geschikt zijn voor lagere inkomens. Het Rijk deed de voorfinanciering van het bouwproject en de woningbouwstichting betaalde dat geleidelijk terug.

Appingedam, snelst groeiende stad van Nederland

Sedert 1945 zijn hier vijfmaal zoveel woningen gebouwd als er verwoest zijn

Maart 1949, artikel Nieuwe Apeldoornsche Courant (Delpher)

1954, Luchfoto KLM Aerocarto (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

1 HISTORIE

Architect Olsmeijer ontwierp twee-onder-één-kapwoningen die ogenschijnlijk op elkaar lijken, maar individueel verschillend zijn qua plattegrond, gevelindeling en qua metselwerkdetaillering. Maar door de oogharen is het duidelijk één familie van woningtypen. De normen waar de woningwetwoningen aan moesten voldoen werd steeds aangepast op basis van de ontwikkelingen van voorzieningen zoals de badkamer en keuken. De huurprijs voor een woning in dit bouwplan was bij aanvang vier gulden per week.
Eén van de bijzondere karakteristieken van de woningen is dat de woonkamers altijd op het zuiden zijn geprojecteerd. In ieder geval in de eerste groep van 80 woningen. Sommige typen hebben aansluitend aan de keuken nog een kleine berging tegen de achtergevel. De woningen kregen echter na de bouw een houten schuurtje achter op het erf naar ontwerp van Gemeentewerken Appingedam. Sommige woningen kregen een klein keldertje dat groot genoeg was voor ‘winteropslag’.
De woning zelf waren voor die tijd heel erg ruim en groot, met verdiepingshoogten van 2,75 meter, met elektriciteit, stromend water, gas in de keuken en een wc die doorspoelde. Voorzieningen die in de oudere woningen van de historische binnenstad van Appingedam nog geen garantie waren.

Door het materiaaltekort in die periode was men genoodzaakt eerst alleen tot de verdiepingsvloer te bouwen. De woonkamer kreeg een tijdelijk tussenschot om een tijdelijke slaapkamer op de begane grond te realiseren. De verdiepingsvloer – net als de begane grond vloer van beton – deed tot die tijd even dienst als. Later werd de verdieping met pannendak erop gezet, waarna de slaapkamers onder het dak werden afgetimmerd.
De gemeente Appingedam zegt in November 1945 dat het “sobere, maar propere huizen zullen worden, waarin men zonder ongerief kan wonen. Het worden geen surrogaat-woningen of noodwoningen’. Dat was best bijzonder. Want de meeste gemeenten konden direct na de oorlog niet anders dan eerste noodwoningen bouwen. Dat was in Appingedam niet het geval.

Delftse School

De bouwstijl van de woningen hoort bij de Delftse School-stijl (ca. 1925-1955). Dit was een stroming in de meer traditionele kant van de Nederlandse architectuur. Hierbij worden relatief moderne woningen uitgevoerd in traditionele materialen als rode (typisch Groninger oranje-rode) baksteen, zadeldaken met rode Hollandse pannen, met subtiele metselwerkdetails en een ranke detaillering van raamkozijnen, dakgoten en deur-of raamomlijstingen.
Na de oorlog was het gevoel van verlies groot en wilde men eerst herbouwen wat men had. Ook nieuwe woningen werden eerder in een streekeigen en traditionele bouwstijl ontworpen. Pas vanaf midden jaren ’50 van de vorige eeuw stapte men hiervan af en werd er meer modern gebouwd, zowel qua ontwerp als qua bouwmateriaal (beton, platte daken, meerlaags, pre-fab etc.).

1972, Architect K.G. Olsmeijer (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

1960, Woningen met karakteristieke muur Derk Boeremastraat (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

1 HISTORIE

Bijzonder is de aandacht voor lichtinval in de woningen. Daardoor hebben de gevels op het zuiden altijd de grote ramen en aan de noordzijde de kleinere. Dit betekent automatisch een verschil van gevelindeling aan de straatzijde. Ook de koppeling van plattegronden van twee woningen onder één dak is niet overal gelijk. Dit maakt dat bij sommige types de voordeuren naast elkaar staan, soms met ramen ertussen en soms zelfs aan de zijgevel geplaatst. Maar er zijn ook veel overeenkomsten: zo heeft elk paar woningen een zadeldak met drie schoorstenen en oranje-rode Hollandse dakpannen. Aan de voorzijde zijn boven de goot twee dakkappelen geplaatst (één per woning, met uitzondering op de rijwoningen waar twee per woning zijn). De rode (typisch Groninger oranje-rode) baksteen is bijna overal toegepast in halfsteensverband.

Tuinstad-gedachte en groenplan

In die tijd werd ook extra aandacht besteed aan de grootte van de woningen met meer licht en lucht dan tot dan toe gebruikelijk was. En meer aandacht voor tuin- en straatinrichting. Er werd een groenplan ontworpen door Matthéus Boerma, tuinarchitect uit Groningen. Hij ontwierp ligusterhagen (5 per meter) langs de grenzen van de erven en aan weerszijden van centrale pad naar de dubbele woningen. Ook paste hij rozenstruiken toe, heesters en klimplanten in verschillende soorten (zoals klimrozen, clematis en duizendknoop). Langs de straat ontwierp hij aan weerszijden lanen van bomen en op de achtererven van de woningen had hij per erf drie vruchtbomen bedacht. Door bezuiniging zijn echter alleen de 164 bomen langs de straat en de hagen rond de voortuinen aangelegd.

Bouwfasen

Het gemeentebestuur van Appingedam zette in de eerste fase een aanbesteding uit voor de bouw van 80 woningen. Omdat er onvoldoende vaklieden in de regio waren, werd het werk uitgevoerd door twee aannemers die elk 40 woningen bouwen: Rottingshuis uit Groningen en Jac. Heerema uit Winsum. Het eerste gedeelte van de woningen (80 dubbele woningen) werd in 1946 gebouwd en in 1948 nog eens 18 dubbele woningen ter hoogte van de Westerkade.

1960, hoek Karel Doormanstraat en Derk Boeremastraat (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

1960, Karel Doormanstraat (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

1 HISTORIE

BEWONERS

Huur/koop

Het grootste deel van de woningen kwam onder beheer van Woningstichting Patrimonium om te verhuren. Dit betrof de woningen aan de:

- Westerkade 17a-17b en 24 t/m 29
- Derk Boeremastraat 1 t/m 83
- Lisstraat 7 en 9
- Karel Doormanstraat 17 t/m 31 (oneven) en 24 t/m 34 (even)

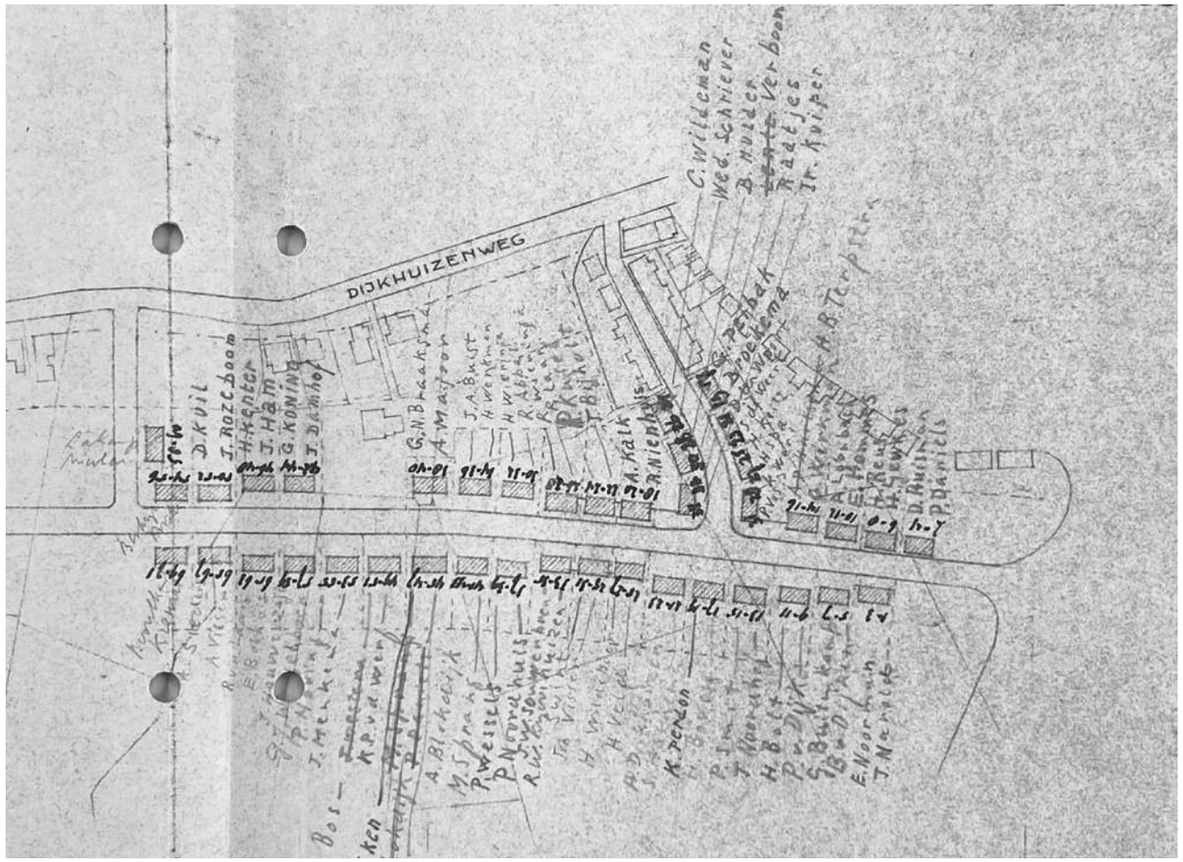
De overige woningen in het huidige project waren vanaf het begin al in eigendom van de bewoners. Hierbij ging het enerzijds om herbouw van woningen die tijdens de oorlog ergens anders in Appingedam te veel schade hadden opgelopen en op deze plaats herbouwd konden worden. Letterlijke ‘wederopbouw’. Langs de Karel Doormanstraat betreft het echter de hervatting van de bouw van particuliere woningen die door de oorlog gestaakt moest worden.

Type bewoners

Tijdens de Wederopbouw stond alles in het teken van het herstel van de maatschappij. Met name het herstel van de voedsel- en de materiaalvoorziening. De fabrieken in Appingedam speelden daar een grote rol in en het was zaak werknemers aan te trekken om er te gaan werken. Goede huisvesting in de buurt was een vereiste, want de werknemers kwamen uit de gehele regio. De fabrieken en bedrijven wilden dan ook zeker zijn dat hun werknemers een huis toegewezen kregen in de nieuwe buurtjes. Voor de Derk Boeremastraat e.o. was er een inschrijflijst. Bedrijven die hierop inschreven waren o.a.:

- Carosseriefabriek Medema, Dijkhuizenweg
- Carosseriefabriek Groenewold en Smit, Molenstraat
- Meubelmaker Broekema, Solwerderstraat
- Fa. Ter Borg en Mensinge, Wijkstraat
- Ned. Middenstandsbank, Bolwerk
- Schoenmaker Palsma, Kniestraat
- Strokartonfabriek De Eendracht, Woldweg
- Bronsmotorenfabriek, Farmsummerweg

De medewerkers die werden ingeschreven namens deze bedrijven kwamen uit Appingedam, Winschoten, Bellingwolde, Loppersum, Westerlee, Spijk, Garrelsweer, Leermens, Meedhuizen, Siddeburen, Roodeschool, Westeremden en Tjuchem. Ze werden allemaal door elkaar geplaatst, dus collega’s zaten niet persé bij elkaar onder één dak. Er waren meer inschrijvingen dan dat er woningen waren. Gelukkig waren er nog andere bouwprojecten in Appingedam in die tijd in de maak. Maar al met al kan met hier spreken van een echt arbeiderswijkje.

1946, Tekening met de toewijzing van woningen aan fabrieksarbeiders uit Appingedam en de regio (Bouwarchief Gemeente Eemsdelta)

1958, Strokartonfabriek De Eendracht, Luchtfoto KLM Aerocarto (Beeldbank Groningen/coll. gemeente Eemsdelta)

1 HISTORIE

LITERATUUR

Baarschers, W.H. e.a., Appingedam ’40-’45: bezetting en bevrijding. Bedum, 1981.

Hamming, T., Bouwen op een goed fundament, 75 jaar Woningstichting Patrimonium Appingedam. Haren, 1990.

Appingedam in oude luchtfoto’s 1951-2006, Aerophoto Eelde. Wolters, 2009.

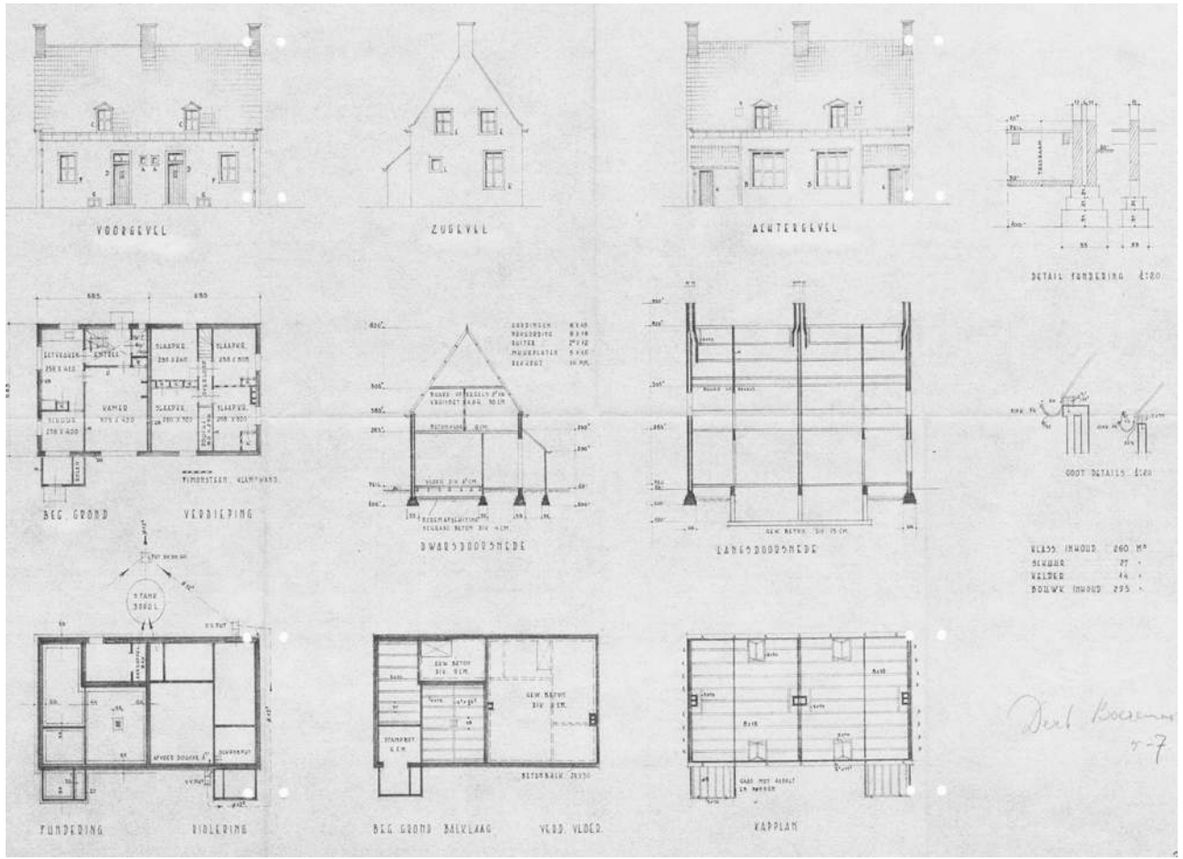
BRONNEN

Bouwarchief Appingedam (1930-1983), gemeente Eemsdelta

Groninger Archieven, Beeldbank

Delpher, historische kranten

Dotka, luchtfoto’s en kaarten

1949, Bouwtekening woningen type B aan de Westerkade (Bouwarchief gemeente Eemsdelta)

1955, luchtfoto Appingedam (Beeldbank Groningen, coll. Ten Hove)

2 BESTAANDE SITUATIE

BESTAANDE SITUATIE MET TYPE WONINGEN

* westerkade 17a en 17b liggen in een gebied dat aangeduid is als karakteristiek gebied

* maatvoering woning lisstraat 3 en 5 wijken af

A type woning

1 huisnummer

koopwoning wijz.

huurwoning wijz.

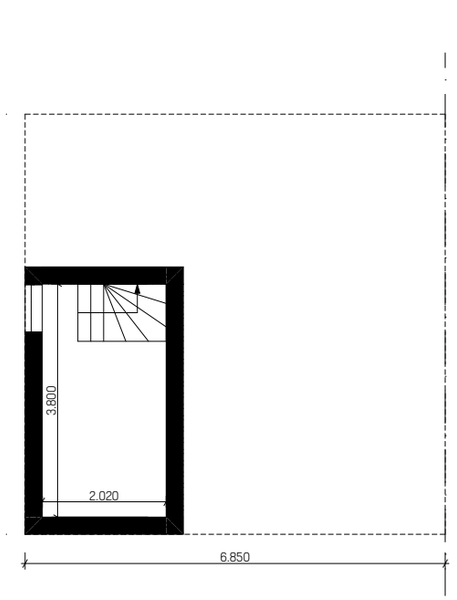

2 BESTAANDE SITUATIE

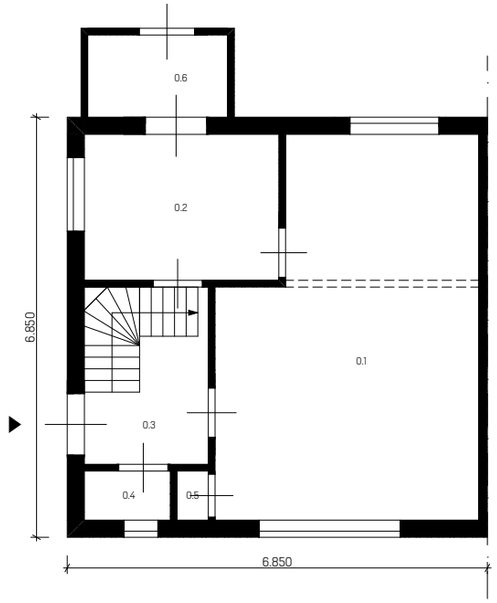
BESTAANDE SITUATIE TYPE A

zijgevel | voorgevel | zijgevel | achtergevel | doorsnede

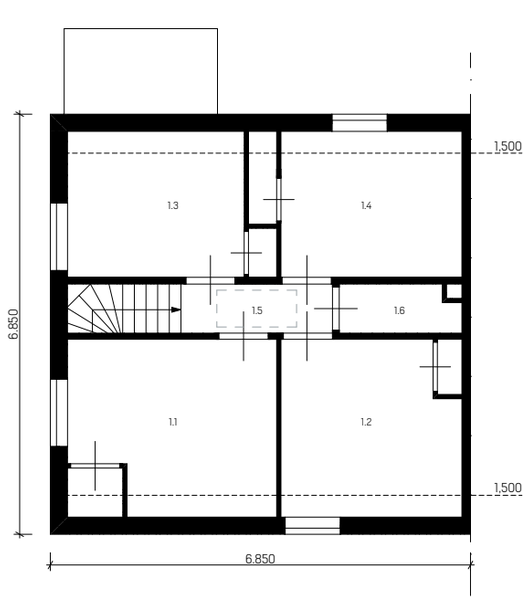

KELDER 7,7 m²

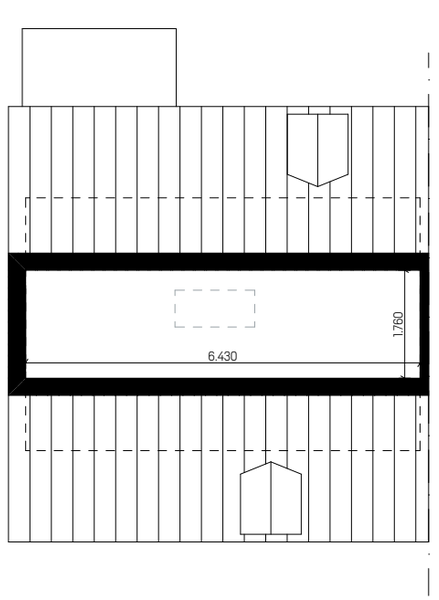
BEGANE GROND

0.1	woonkamer / eetkamer	24,2 m²
0.2	keuken	7,5 m²
0.3	hal	5,8 m²
0.4	toilet	1,1 m²
0.5	kast	0,4 m²
0.6	berging	3,1 m²

1E VERDIEPING

1.1	slaapkamer	8,7 m²
1.2	slaapkamer	7,5 m²
1.3	slaapkamer	6,9 m²
1.4	slaapkamer	6,0 m²
1.5	overloop	2,0 m²
1.6	douche	1,5 m²

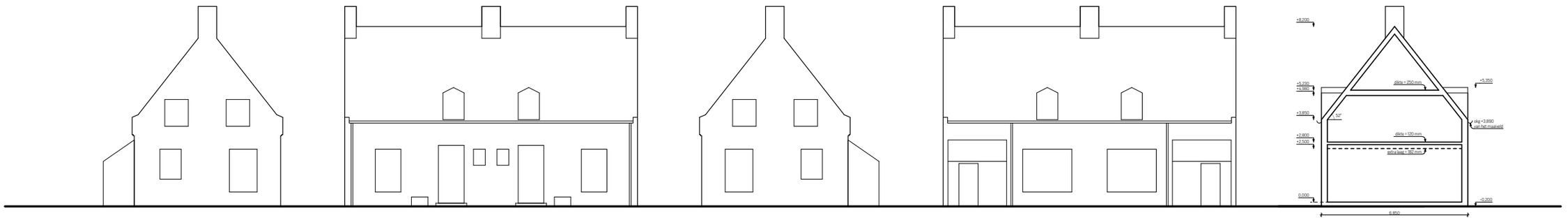

BERGZOLDER 11,3 m²

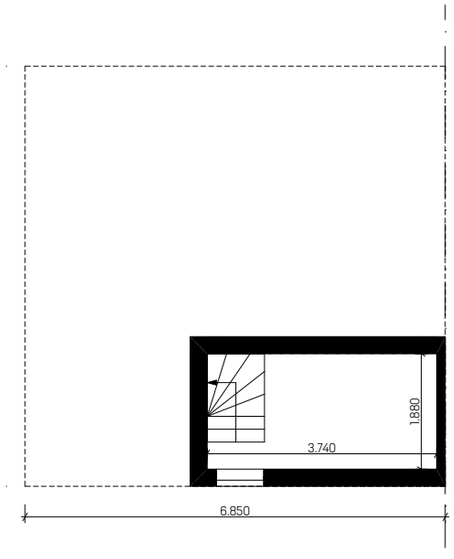
*afmetingen kunnen afwijken van de werkelijkheid

2 BESTAANDE SITUATIE

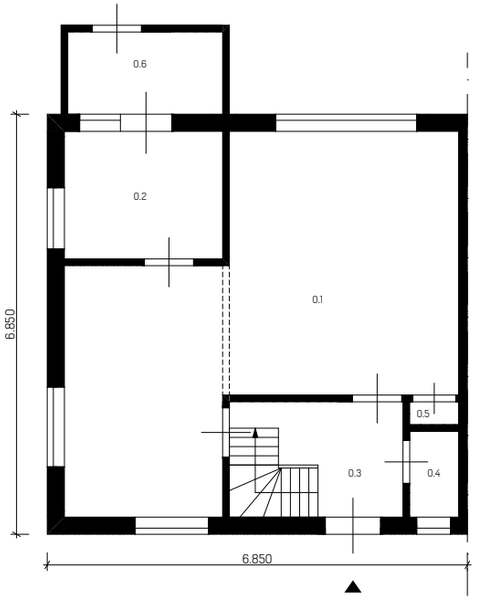
BESTAANDE SITUATIE TYPE B

zijgevel | voorgevel | zijgevel | achtergevel | doorsnede

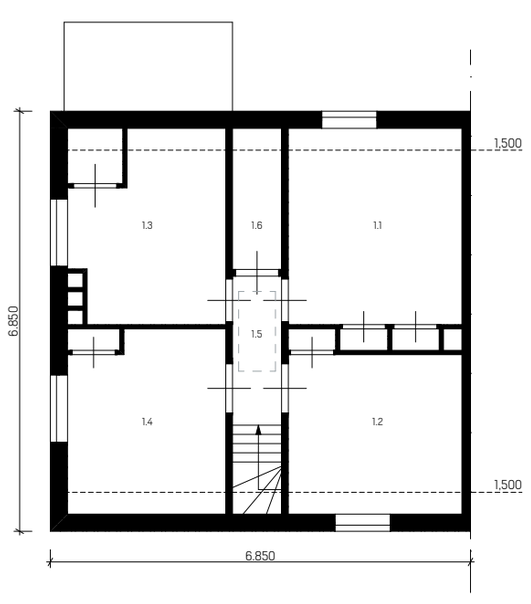

KELDER 7,0 m²

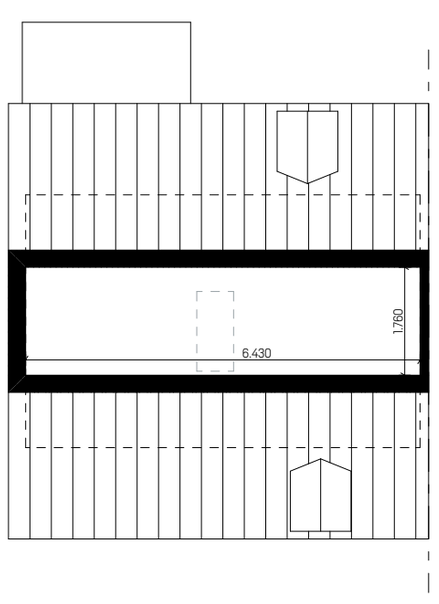
BEGANE GROND

0.1	woonkamer / eetkamer	26,9 m²
0.2	keuken	5,4 m²
0.3	hal	5,3 m²
0.4	toilet	1,1 m²
0.5	kast	0,3 m²
0.6	berging	3,4 m²

1E VERDIEPING

1.1	slaapkamer	8,0 m²
1.2	slaapkamer	7,5 m²
1.3	slaapkamer	7,0 m²
1.4	slaapkamer	6,9 m²
1.5	overloop	1,9 m²
1.6	douche	1,6 m²

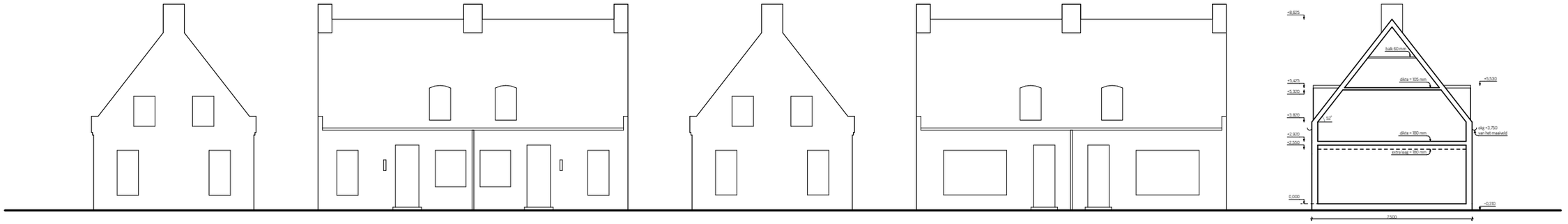

BERGZOLDER 11,3 m²

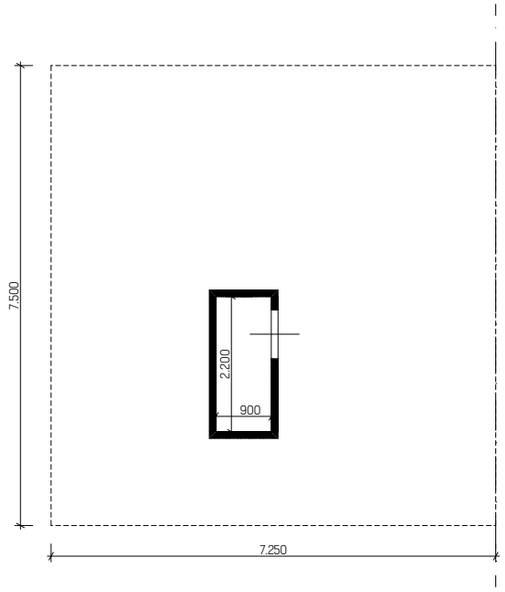
*afmetingen kunnen afwijken van de werkelijkheid

2 BESTAANDE SITUATIE

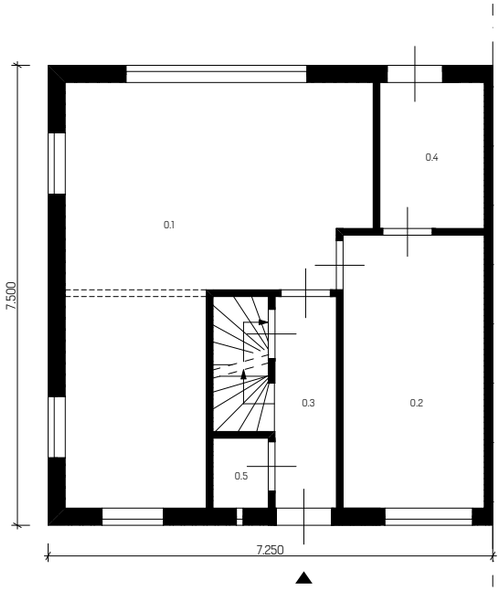
BESTAANDE SITUATIE TYPE C

zijgevel | voorgevel | zijgevel | achtergevel | doorsnede

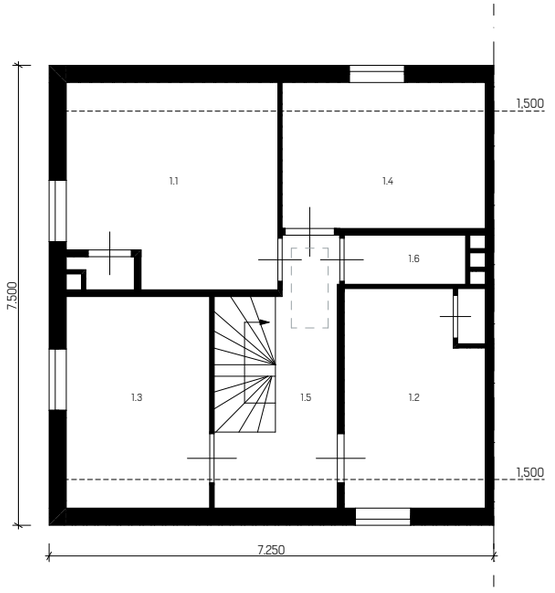

TRAPKAST

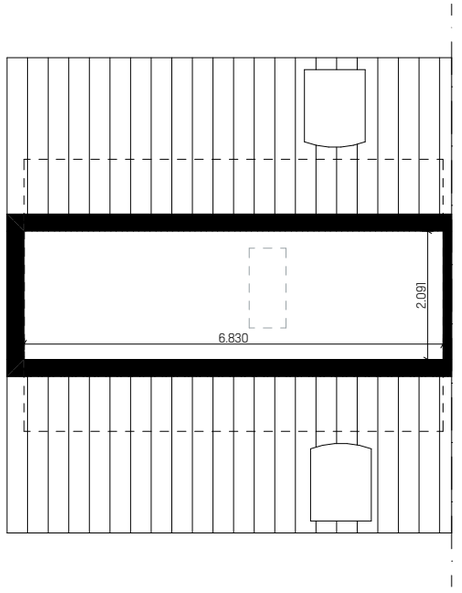
BEGANE GROND

0.1	woonkamer / eetkamer	24,6 m²
0.2	keuken	10,2 m²
0.3	hal	5,5 m²
0.4	bijkeuken	4,1 m²
0.5	toilet	1,0 m²

1E VERDIEPING

1.1	slaapkamer	10,0 m²
1.2	slaapkamer	7,2 m²
1.3	slaapkamer	7,0 m²
1.4	slaapkamer	6,3 m²
1.5	overloop	4,7 m²
1.6	douche	1,6 m²

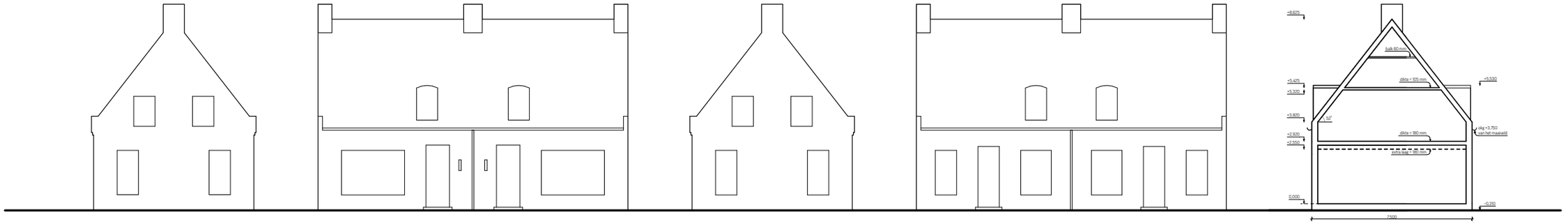

BERGZOLDER 14,3 m²

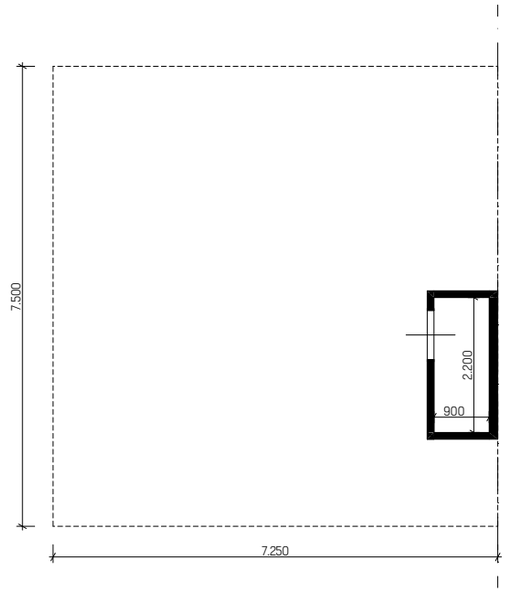
*afmetingen kunnen afwijken van de werkelijkheid

2 BESTAANDE SITUATIE

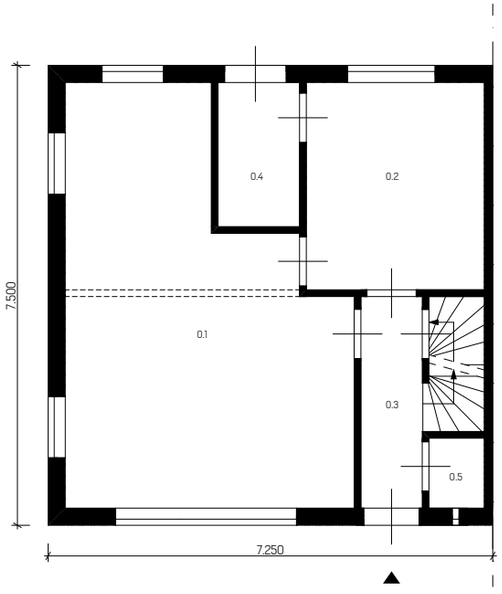
BESTAANDE SITUATIE TYPE D

zijgevel | voorgevel | zijgevel | achtergevel | doorsnede

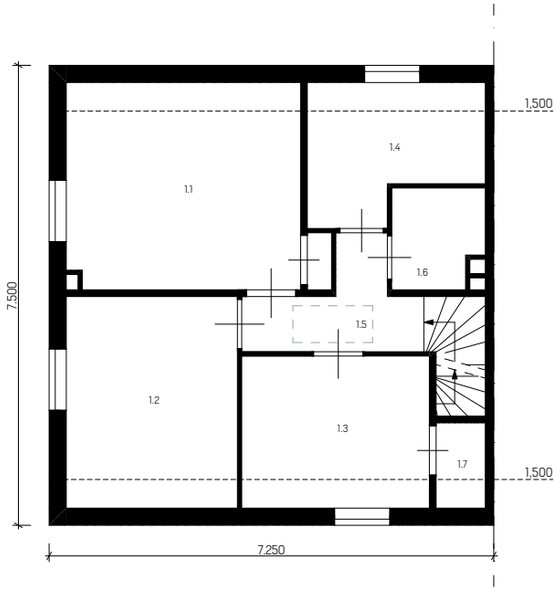

TRAPKAST

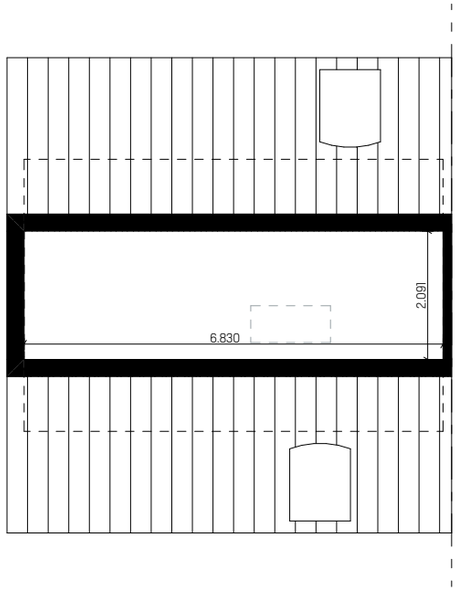
BEGANE GROND

0.1	woonkamer / eetkamer	26,0 m²
0.2	keuken	9,8 m²
0.3	hal	5,5 m²
0.4	bijkeuken	3,1 m²
0.5	toilet	1,0 m²

1E VERDIEPING

1.1	slaapkamer	11,5 m²
1.2	slaapkamer	8,3 m²
1.3	slaapkamer	6,2 m²
1.4	slaapkamer	4,4 m²
1.5	overloop	3,6 m²
1.6	douche	2,4 m²
1.7	kast	0,7 m²

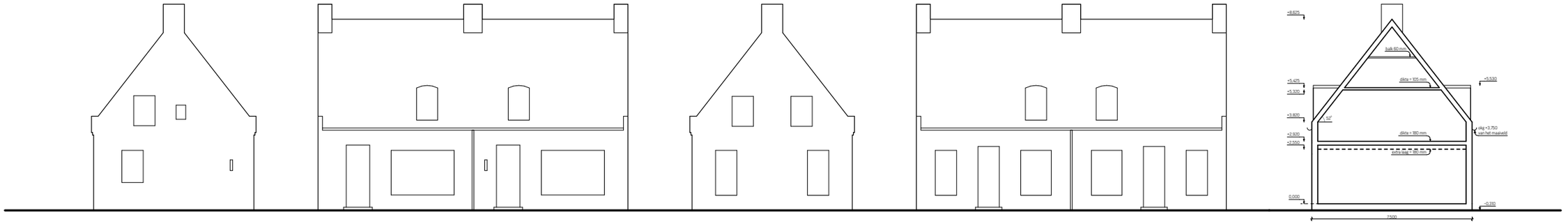

BERGZOLDER 14,3 m²

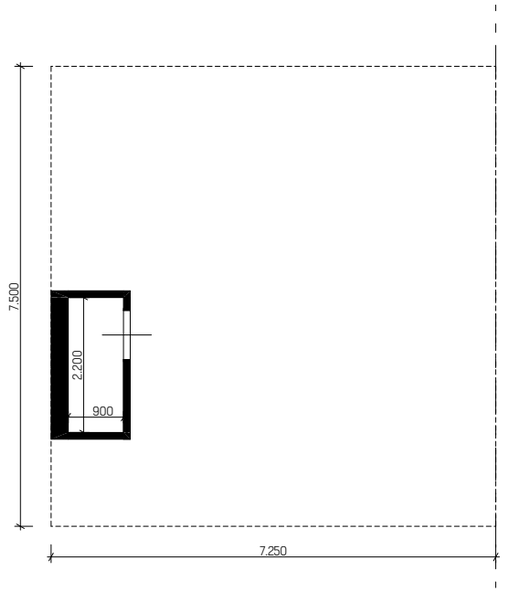
*afmetingen kunnen afwijken van de werkelijkheid

2 BESTAANDE SITUATIE

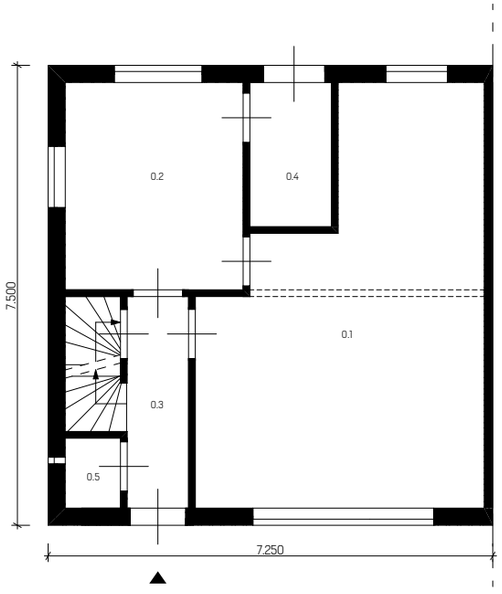
BESTAANDE SITUATIE TYPE E

zijgevel | voorgevel | zijgevel | achtergevel | doorsnede

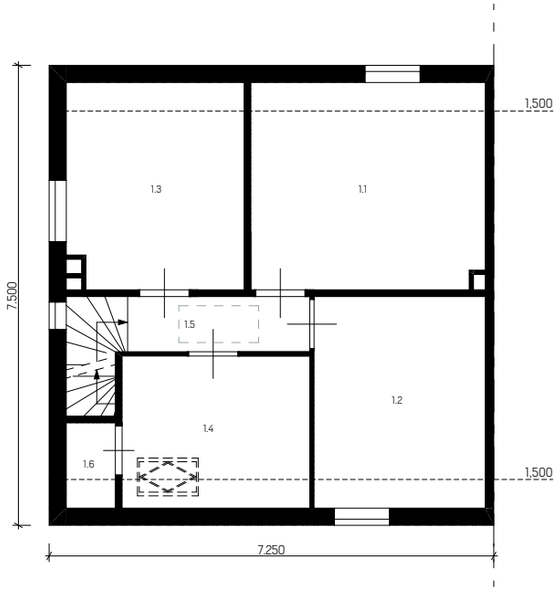

TRAPKAST

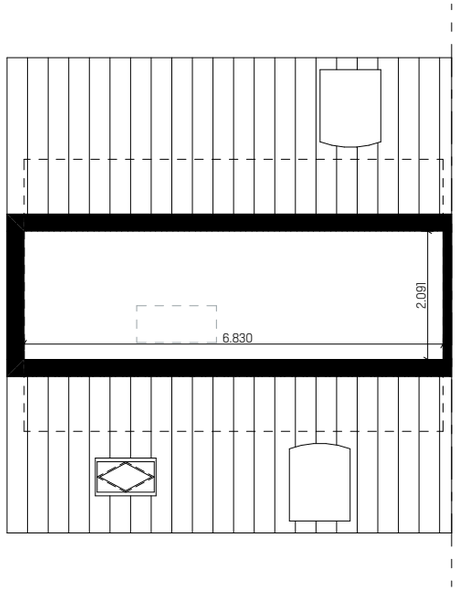
BEGANE GROND

0.1	woonkamer / eetkamer	26,0 m²
0.2	keuken	9,8 m²
0.3	hal	5,5 m²
0.4	bijkeuken	3,1 m²
0.5	toilet	1,0 m²

1E VERDIEPING

1.1	slaapkamer	11,0 m²
1.2	slaapkamer	8,3 m²
1.3	douche	8,3 m²
1.4	slaapkamer	6,2 m²
1.5	overloop	2,7 m²
1.6	kast	0,7 m²

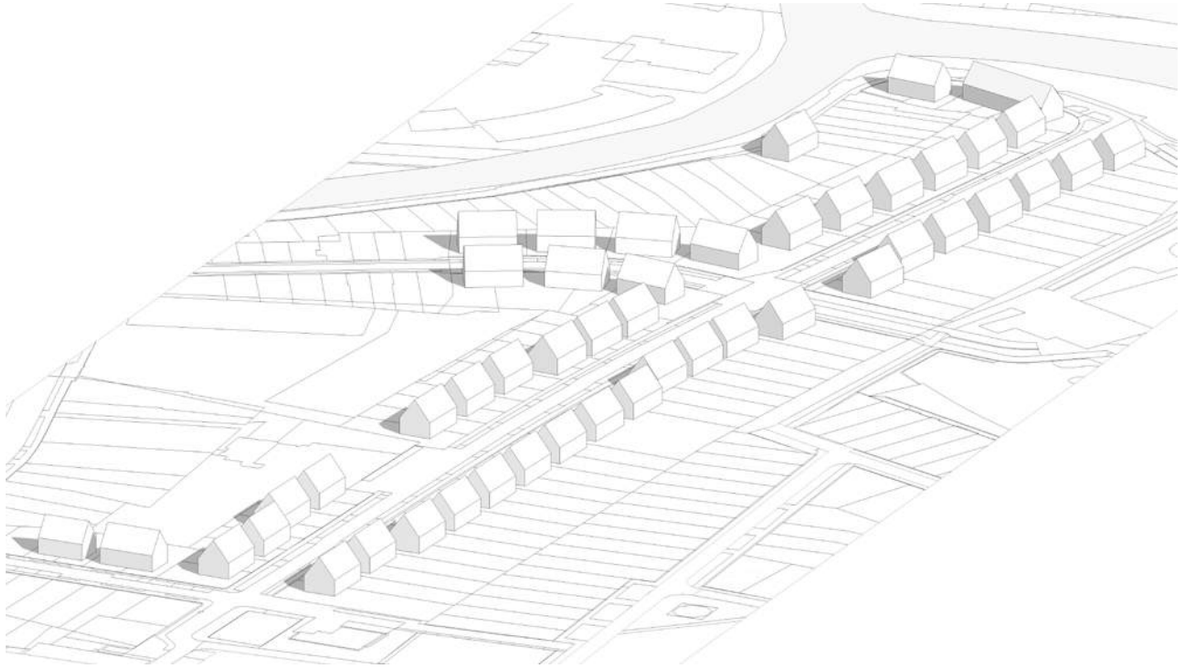
BERGZOLDER 14,3 m²

*afmetingen kunnen afwijken van de werkelijkheid

3 STEDENBOUWKUNDIGE KENMERKEN

NA- OF VOOROORLOGS?

Net als veel andere steden in Nederland bestaat een groot deel van Appingedam uit bebouwing die na de Tweede Wereldoorlog is gebouwd. In de welstandsnota van Appingedam zijn deze plekken gebundeld in gebied 7 van de gebiedsgerichte criteria: wijken en buurten uit de tweede helft van de twintigste eeuw. Ze zijn doorgaans planmatig ontworpen en geordend, los van de oorspronkelijke landschappelijke verkaveling en bestaande uitvalswegen. De woongebieden hebben een heldere structuur en hiërarchie van hoofdstraten, woonstraten, pleinen en openbaar groen, zowel op buurt- als wijkniveau. De bebouwing heeft een uniforme uitstraling en bestaat uit middelhoge bouwstroken met portiek- of galerijflats, rijwoningen en twee-onder-een-kapwoningen. Ook de Derk Boeremastraat en een deel van de Karel Doormanstraat, Westerkade en Lisstraat vallen volgens de welstandsnota in dit gebiedstype, maar als we de bebouwing en opzet van de buurt zorgvuldig analyseren, moeten we constateren dat deze eigenlijk de kenmerken van de vooroorlogse buurten vertegenwoordigt.

EEN VROEGE PLANMATIGE UITBREIDING

De Derk Boeremastraat en omgeving hebben weliswaar op het niveau van de architectuur een aantal typische naoorlogse kenmerken – de genoemde gelijkvormige uitstraling en het toegepaste woningtype – maar vormen wat betreft ruimtelijke structuur en stedenbouwkundige opzet veel meer het voorbeeld van vroege, planmatige uitbreidingen, kenmerkend voor de eerste helft van de twintigste eeuw. Als we naar de bescheiden maat en schaal van het plan kijken, en de ligging ervan aan wat destijds de rand van Appingedam was, herkennen we zelfs de kenmerken van wat we ‘historische lintbebouwing’ noemen; lange lijnvormige ruimtes waarlangs bebouwing is geplaatst. De langgerekte ruimte is vaak een straat of uitvalsweg en vormt een verbindend element voor de aangelegen functies en woningen. Historische linten hebben vaak een landelijk en informeel karakter, wat door de losse ordening van de woningen en het groene karakter van de buurt ook bij de Derk Boeremastraat goed te ervaren is. De positie van de bebouwing ten opzichte van de straat verschilt onderling; de bebouwing is niet vrijstaand maar de kavels zijn relatief groot, waardoor er veel ruimte tussen de bebouwing is. Deze kenmerken zorgen voor een open structuur, waarmee er zicht op de achterliggende gebieden ontstaat.

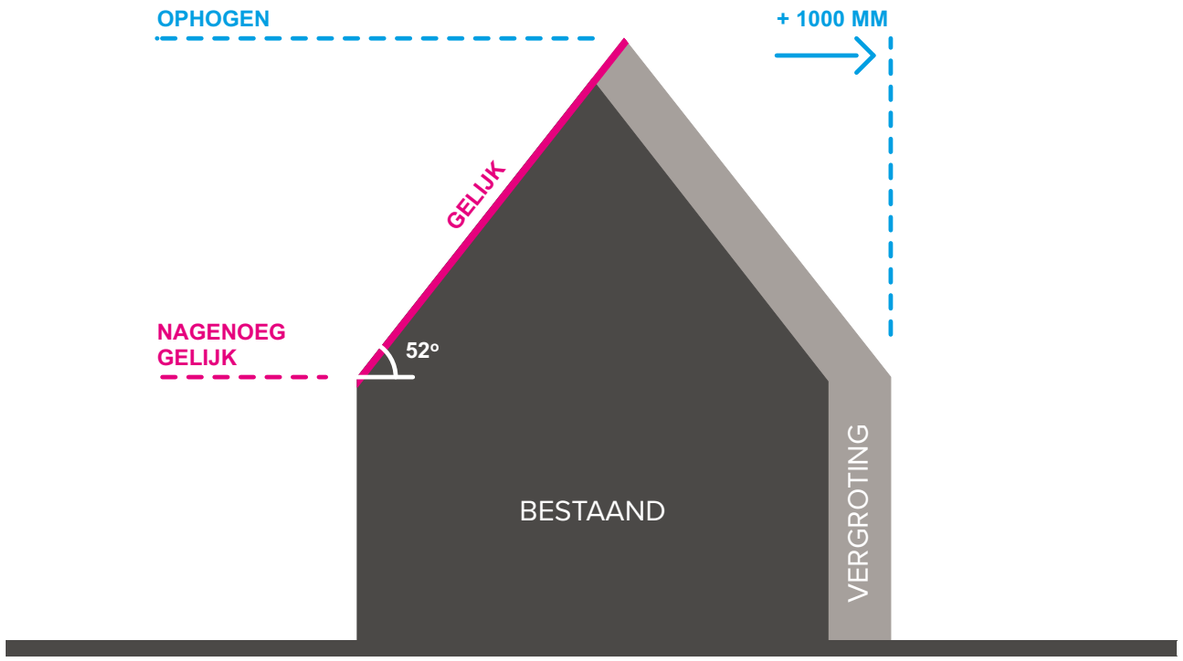
3 STEDENBOUWKUNDIGE KENMERKEN

EEN KUNSTZINNIGE BUURT

Maar in tegenstelling tot historische lintbebouwing, die doorgaans organisch en in verschillende periodes ontstaan is, kennen de Derk Boeremastraat en omgeving een nadrukkelijk samenhangend bebouwingsbeeld. De buurt is als geheel ontworpen en in relatief korte tijd gerealiseerd. We kunnen de buurt dan ook het beste typeren als een vroege, planmatige uitbreiding, die zich kenmerkt door een esthetische – een stijlvolle, kunstzinnige – benadering van de stad: straten, pleinen, stoepen, hagen, groen en bebouwing vormen een ruimtelijk geheel; een samenhangende compositie. En door de samenhang van woningen, openbare ruimte en groen vormt de buurt een goed afleesbaar ruimtelijk en cultureel geheel. Binnen de ruimtelijke opbouw spelen zichtlijnen een belangrijke rol en is er veel aandacht voor het profiel van de straat, middels een hechte relatie tussen de vorm van de straat, de breedte, de beplanting en de positie en hoogte van de gevels. De overgangen tussen openbare ruimte en privé-ruimtes zijn helder en precies, door erfafscheidingen in de vorm van hagen, bescheiden voortuinen en het zijerf tussen de woningen, in de meeste gevallen als parkeerruimte in gebruik. Aan de achterzijde bevinden zich privé-tuinen, die op een aantal ‘stedenbouwkundige hoekpunten’ sterk geaccentueerd zijn met een fraai gemetselde muur waarin zich een poort bevindt. Op sommige plekken speelt de oorspronkelijk gemetselde berging daarin eveneens een rol. De samenhang tussen de stedenbouwkundige opzet en architectonische uitstraling zorgt voor een ruimtelijk ensemble met veel kwaliteit.

BIJNA 80 JAAR OUD EN NOG EVEN MODERN

Hoewel het gehele ensemble wordt vernieuwd, laat een volume-studie (bijlage volumestudie Derk Boeremastraat) van de woningen zien dat ze, bijna 80 jaar oud, nagenoeg aan de huidige regelgeving van het bouwbesluit voldoen. Dit gegeven zegt niet alleen iets over hoe modern de woningen destijds waren, maar ook over hoe goed en slim ze zijn ontworpen. Bovendien stelt het ons in staat om de stedenbouwkundige en architectonische kwaliteiten zorgvuldig te handhaven. We gaan kortom verder met de opzet van de buurt zoals die is en zoals die enkele ruimtelijke kenmerken van de Tuinstad-gedachte vertoont; de open en los geordende structuur van straat en woningen met een eenduidige hoofdvorm, de ruimte tussen de hoofdbebouwing in die we in tact laten, evenals het profiel en het groene karakter van de straat. Ruimte voor de vergroting van de woningen die nodig is om ze aan hedendaagse regelgeving te laten voldoen, vinden we zodoende aan de achterzijde, tenzij een specifieke situatie uitbreiding naar achteren niet toelaat. De huidige woningen bestaan uit een bouwlag met een hoge kap, waardoor er boven de eerste verdieping (in de kap) nog een zolderruimte is. Omdat deze hoofdvorm erg bepalend en herkenbaar is, houden we – ook in de vergrote situatie – de goothoogte en de hellingshoek van het dak gelijk aan het oorspronkelijke ontwerp. Het profiel van de straat is weliswaar nooit volgens het oorspronkelijke groenplan uitgevoerd, maar herstel van het in basis aangelegde hagen-plan – waarbij de erfafscheiding onderdeel uitmaakt van het totaalontwerp – of zelfs een verrijking op basis van het oorspronkelijke groenplan zou de samenhang van de buurt en de kwaliteit van de openbare ruimte aanzienlijk versterken.

3 STEDENBOUWKUNDIGE KENMERKEN

TYPISCHE RUIMTES

Ook in de nieuwe situatie kenmerkt de buurt zich door oranje-rode blokken twee-onder-een-kap-woningen van één laag met een hoge, oranje-rode kap, die wisselend gepositioneerd zijn ten opzichte van de straat. In de Karel Doormanstraat is door de stedenbouwkundige situatie uitbreiding naar de voorzijde noodzakelijk, net als bij de woningen aan de Westerkade 24-29 en de Derk Boeremastraat 38-56. De blokjes aan de Derk Boeremastraat 58-64 en ook die aan de Lisstraat worden een halve meter naar voren en een halve meter naar achteren uitgebreid, omdat er op deze plekken weinig ruimte ten opzichte van zowel de straat als achterzijde is. Door de minimale verschuiving van de rooilijn aan de straatzijde blijft de stedenbouwkundige compositie zoals die is. Omdat we de woningen slechts een meter hoeven uit te breiden en de helling van de kap gelijk blijft, zijn we in staat om de bouwblokken dezelfde verhoudingen mee te geven. De vijf typen die door het plan zijn toegepast, worden daarbij gehandhaafd. Woningtypen A en B vormen daarbij een gelijke groep wat betreft omvang en grootte, en ook C, D en E zijn gelijk. Uitzondering op de buurt is het blokje aan de Lisstraat 3-5, dat later lijkt te zijn gebouwd en andere dimensies heeft. Bijzondere stedenbouwkundige elementen zoals de gemetselde tuinmuren worden bewaard, zodat de ruimtelijke en architectonische samenhang behouden blijft. De beschrijving van de stedenbouwkundige kenmerken verwijst kortom niet alleen naar de bestaande, maar ook naar de nieuwe situatie.

A type woning

1 huisnummer

koopwoning

huurwoning

positie vergroting

4 ARCHITECTONISCHE KENMERKEN

EENDUIDIG MAAR MET KARAKTER

De architectuur van de blokken aan de Derk Boeremastraat en omgeving vertoont veel gelijkenis en staat daarmee in dienst van het stedenbouwkundig beeld. De woningen zijn als een geheel ontworpen, verdeeld in ondubbelzinnige groepjes van twee. Maar wie goed naar de woningen kijkt, ontdekt op een fijner schaalniveau steeds meer subtiele variaties, die het plan heel veelzijdig maken en het collectieve beeld daarmee meer dan gelijkvormig. De hoofdvorm van de woningen is eenduidig, maar expressief; rode (typisch Groninger oranjerode) bakstenen volumes met een relatief hoge en daardoor statige oranje-rode kap, waarin een spel van stevige schoorstenen en bescheiden dakkapellen voor een duidelijk ritme in de straat zorgt. Een ander element dat op straatniveau meedoet is de dakgoot, die weliswaar bescheiden van formaat is maar een scherpe horizontale lijn parallel aan de straat creëert. In het straatbeeld lijken de blokken hierdoor vooral een heldere, horizontale geleding te hebben. Herhaling, samenhang en ritmiek bepalen met andere woorden de basiskwaliteit van de gevel.

SAMENHANG VERSUS VARIATIE

Als we iets dichterbij de gevels gaan staan, zien we meer verschillen en nuances opdoemen. De ramen en deuren vormen weliswaar op straatniveau lange rijen van gevelopeningen, dichterbij is het een samenstel van verschillende, verticale raamvormen, op één groot horizontaal woonkamerraam na. Vooral dat grote woonkamerraam maakt de woningen nog steeds eigentijds van karakter en is een onmiskenbare bijdrage aan de woonkwaliteit. Ook blijken de ramen allemaal net anders gepositioneerd en per blok bijna altijd gespiegeld ten opzichte van elkaar, een gevolg van de minimale, maar voor het beeld verrijkende variatie tussen de verschillende woningtypen. De entreepartij valt verder op, net als de raamindeling en -geleding en de mogelijke roedenverdeling. Nog steeds vertonen de metselwerken gevels en de verschillende gevelopeningen veel eenheid, maar de diversiteit springt in het oog, waarbij naast verschillen in vorm en positie tussen de typen, de samenhang van entree, ramen en dakkapel per woningtype opvallend is. Er bestaan dus verschillende trio’s van entree, ramen en dakkapel, wat vorm en positie betreft, maar in uitstraling zijn ze duidelijk overtuigend op elkaar afgestemd. Hoewel er dus variatie is toegepast, ondersteunt deze de stedenbouwkundige en architectonische eenheid.

4 ARCHITECTONISCHE KENMERKEN

GEMETSELDE EXPRESSIE

Gaan we nog een stap dichterbij de gevels staan, dan ontwaren we een rijkdom aan expressieve, gemetselde elementen. Ook deze hebben doorgaans een aantal overeenkomstige kenmerken, maar vertonen per groep typen, of op een bepaalde plek in de buurt, telkens een verfijnde schakering van verschillen; de typen A/B vormen een groep, de typen C/D ook en de typen C/E in de Karel Doormanstraat en de Lisstraat eveneens. De tuinmuren vormen eigenlijk ook verbijzonderde, expressieve elementen, in het verlengde van de gevels maar ten opzichte daarvan ook duidelijk opgewaardeerd, met haast klassieke thema's als steunberen, een gemetselde bovenrand en discrete maar zeer plastische openingen van Braziliaans metselwerk. Ook al zijn deze tuinmuren op stedenbouwkundig niveau relevant, ze verlevendigen het karakter van de metselwerken volumes als geheel. Ook de uitgesproken entreelijst doet haast mee in het ritme van de straat, maar speelt daarnaast vooral een rol in het spel met ramen en dakkapel. De gemetselde 'oortjes', als knooppunt van kopgevel, dakrand, -goot en voorgevel, zijn verder een opvallende verschijning, misschien net te bescheiden in maat om stedenbouwkundig een rol te spelen, maar verfijnd genoeg om op het niveau van de architectuur een ontwerp-accent te geven en het geheel een heel eigen contour te geven. In het metselwerk van de gevels zit verder een aantal sprekende details, dat de blokken karakter geeft en het ontwerp perfect afrondt: een trasraam onder in de gevel, een dorpel onder het kozijn, een sierlijst onder de dakgoot en een siersteen onder de dakrand van de kopgevels; allemaal metselwerk-details die het plan tot onmiskenbaar Appingedamse architectuur maken. Op een aantal kopgevels is in het basisvlak ook nog variatie op het metselwerkverband te zien, die zelfs hier en daar in de voorgevel doorloopt. Deze extra laag van verfijning lijkt geen heldere orde te hebben, maar zou, binnen de architectonische en stedenbouwkundige samenhang, kunnen worden uitgebreid.

4 ARCHITECTONISCHE KENMERKEN

KNAP GEMAAKT

Blijven we dichtbij de gevel staan en bekijken we de indeling van de gevel, de geleding van de openingen en de details van de uitbundige metselwerken patronen, dan valt op dat materiaalgebruik en detaillering zorgvuldig bijdragen aan de ontwerpprincipes. Niet alleen het ontwerp vertoont samenhang tussen het grootste schaalniveaus en de kleinste details, ook de manier waarop het is uitgevoerd getuigt van een integraal ontwerpperspectief, waarbij alle elementen tot op de kleinste niveaus meedoen in het geheel. Er zijn degelijke, ambachtelijke materialen gebruikt, te beginnen met de typisch, rijk geschakeerde oranje-rode Groninger baksteen, die de woningen direct met de plek verbinden. Dat geldt ook voor de traditionele dakpan en het houtwerk van ramen, deuren en dakkapellen, dat weliswaar geabstraheerde, maar nog steeds passende en voor de tijd kenmerkende, klassieke lijsten en kaders vormt. Wat daarbij vooral opvalt is dat alle details en overgangen van architectonische elementen en materialen verfijnd, slank en subtiel zijn, waardoor het geheel iets elegants krijgt, chic haast. Er zijn geen grove elementen in de architectuur, geen harde lijnen of zwaar aangezette architectonische elementen. De zeggingskracht van de gebouwen is opgebouwd uit een gelaagd samenstel van ranke lijnen, die samen voor een geraffineerd beeld zorgen. Deze genuanceerde uitstraling vormt het vertrekpunt, dus de beschrijving van de architectonische kenmerken verwijst naar de bestaande zowel als de nieuwe situatie.

4 ARCHITECTONISCHE KENMERKEN

KARAKTERISTIEKE KENMERKEN TYPE A

SCHOORSTEEN

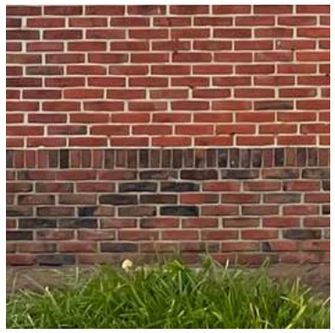
DAKKAPEL OP GOOT

DAKPANNEN, HOLLE MULDENPAN

METSELVERBAND, HALFSTEENS

TRASRAAM MET ROLLAAG

DAKRAND

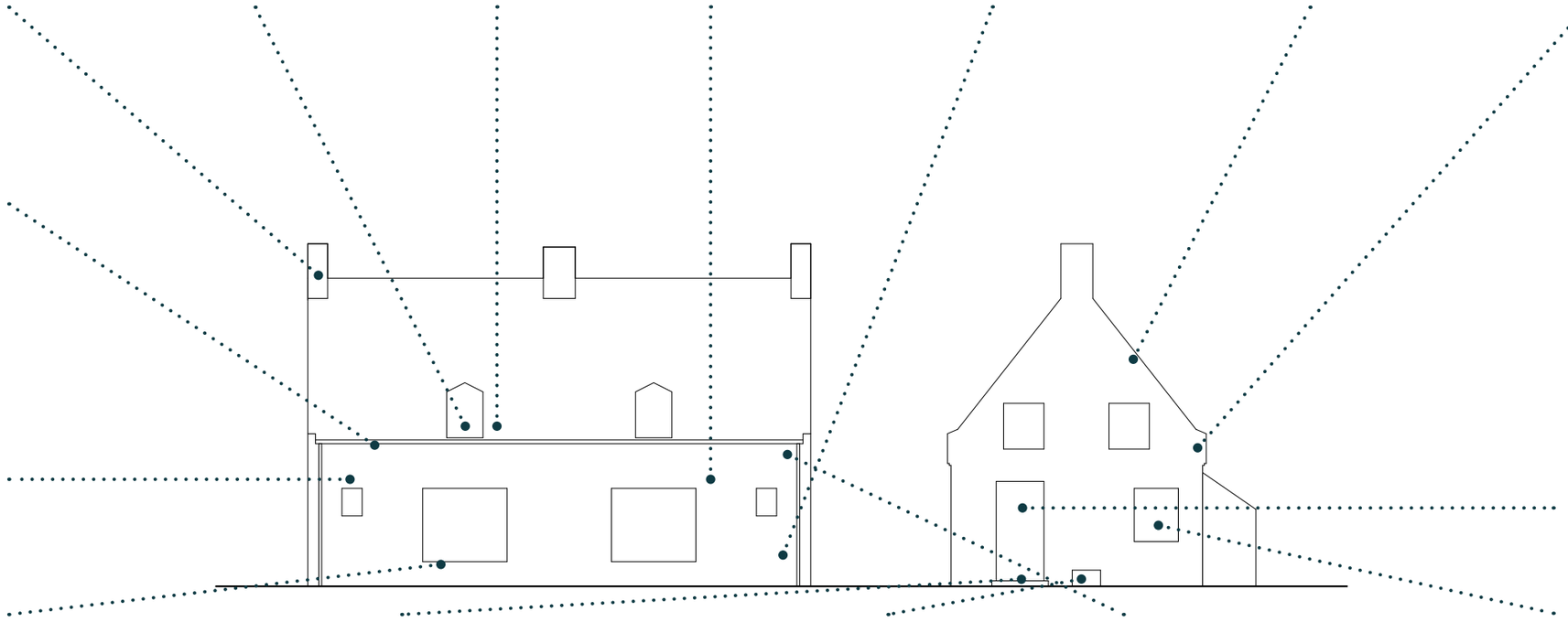
GEMETSELD OORTJE

HOUTEN PLANK + ZINKEN GOOT

GEMETSELDE HANEKAM

GEMETSELDE ENTREELIJST

GEMETSELDE RAAMDORPEL

GEMETSELDE OPSTAP

KELDERRAAM ONDER ROLLAAG

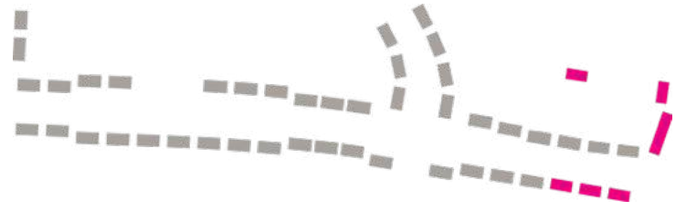
GEMETSELDE SIERLIJST

KOZIJNINDELING

4 ARCHITECTONISCHE KENMERKEN

KARAKTERISTIEKE KENMERKEN TYPE B

SCHOORSTEEN

DAKKAPEL OP GOOT

DAKPANNEN, HOLLE MULDENPAN

METSELVERBAND, HALFSTEENS

TRASRAAM MET ROLLAAG

DAKRAND

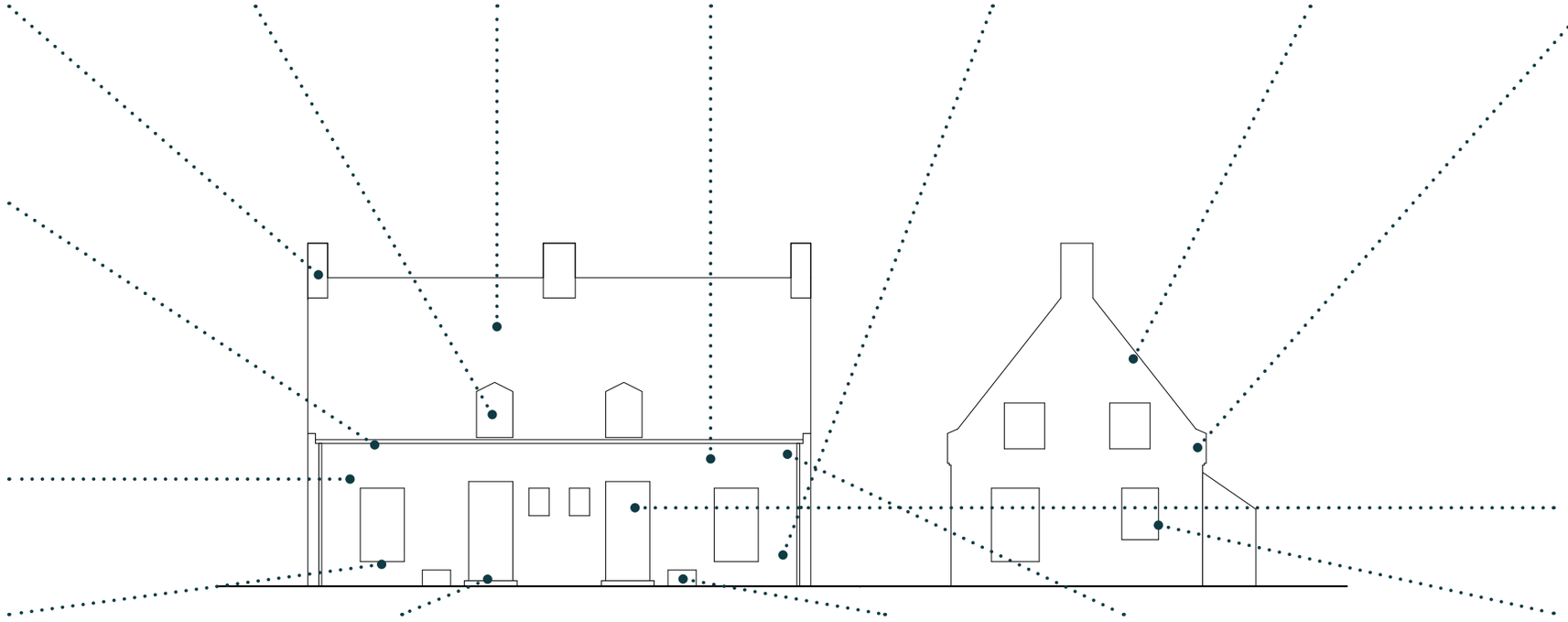
GEMETSELD OORTJE

HOUTEN PLANK + ZINKEN GOOT

GEMETSELDE HANEKAM

GEMETSELDE ENTREELIJST

GEMETSELDE RAAMDORPEL

GEMETSELDE OPSTAP

KELDERRAAM ONDER ROLLAAG

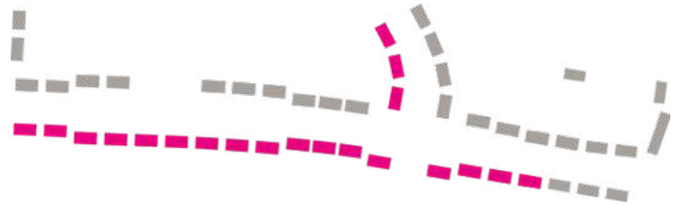
GEMETSELDE SIERLIJST

KOZIJNINDELING

4 ARCHITECTONISCHE KENMERKEN

KARAKTERISTIEKE KENMERKEN TYPE C

SCHOORSTEEN

DAKKAPEL LOS VAN GOOT

DAKPANNEN, HOLLE MULDENPAN

METSELVERBAND, HALFSTEENS

TRASRAAM

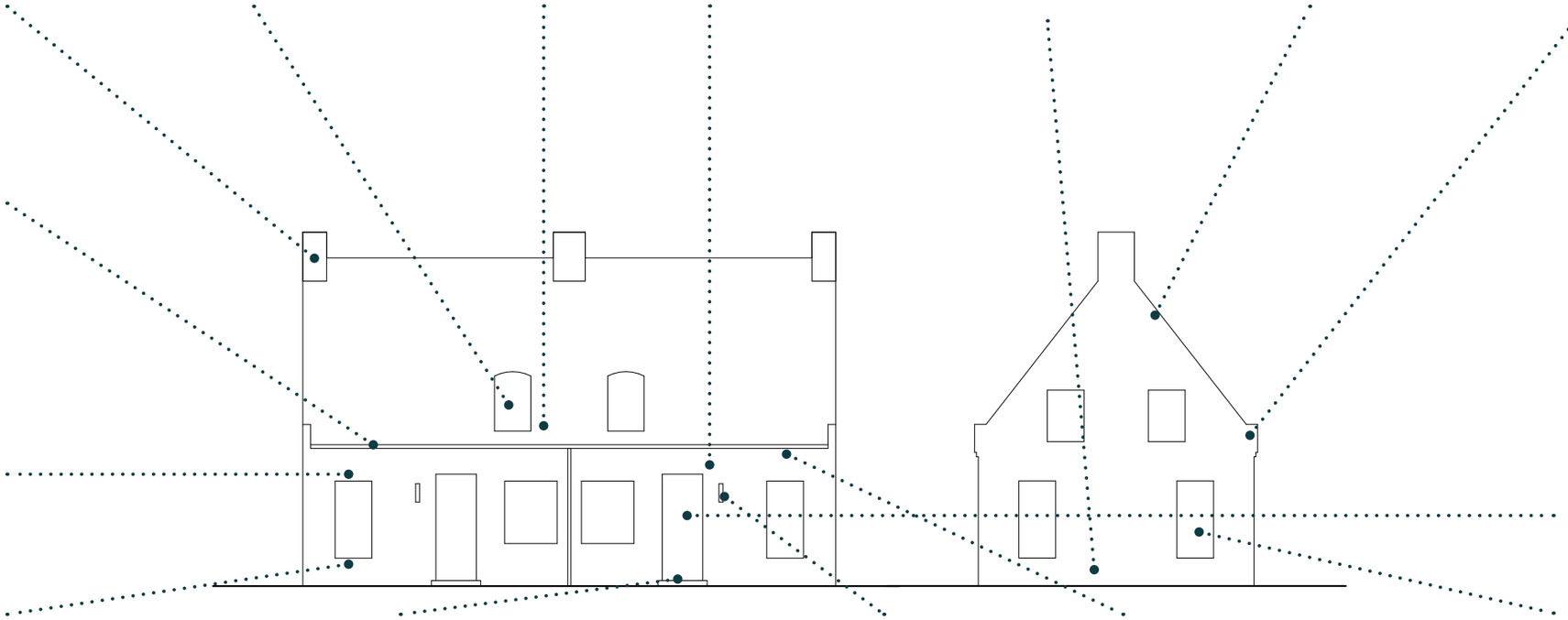
DAKRAND

GEMETSELD OORTJE

ZINKEN GOOT

ENTREELIJST

GEMETSELDE HANEKAM

GEMETSELDE RAAMDORPEL

GEMETSELDE OPSTAP

BLIND GEDETAILLEERD KOZIJN

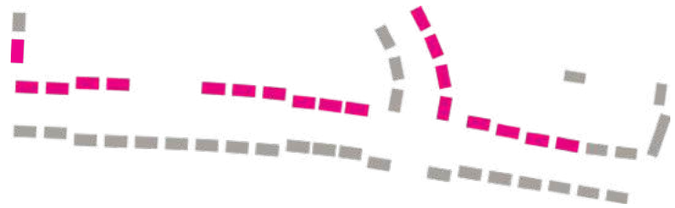
GEMETSELDE SIERLIJST

KOZIJNINDELING

4 ARCHITECTONISCHE KENMERKEN

KARAKTERISTIEKE KENMERKEN TYPE D/E

SCHOORSTEEN

DAKKAPEL LOS VAN GOOT

DAKPANNEN, HOLLE MULDENPAN

METSELVERBAND, HALFSTEENS

TRASRAAM

DAKRAND

GEMETSELD OORTJE

ZINKEN GOOT

GEMETSELDE HANEKAM

ENTREELIJST

GEMETSELDE RAAMDORPEL

GEMETSELDE OPSTAP

BLIND GEDETAILLEERD KOZIJN

GEMETSELDE SIERLIJST

KOZIJNINDELING

5 CRITERIA: SPELREGELS

HOOFDVORM

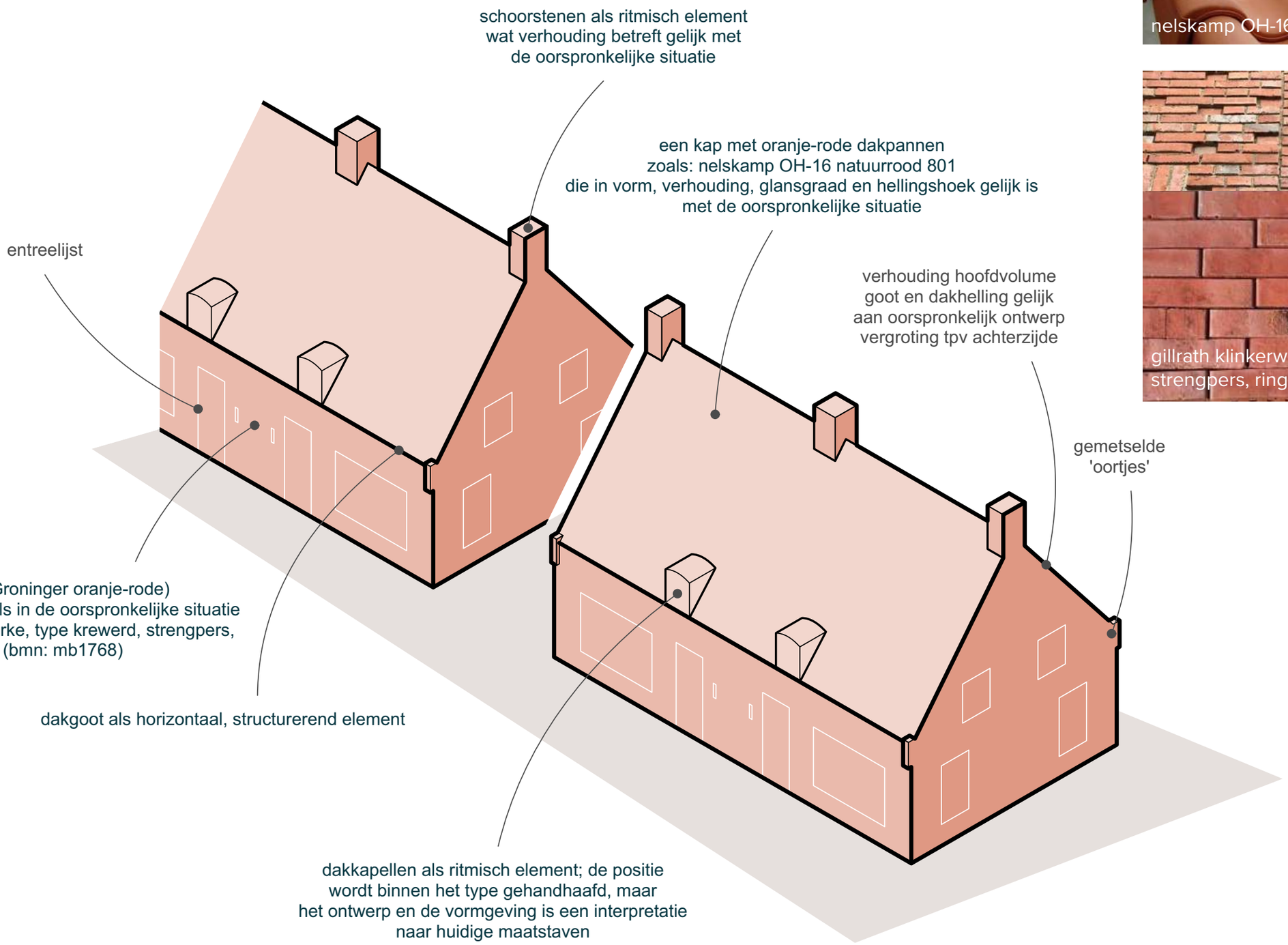
- Rode (typisch Groninger oranje-rode) bakstenen volumes met een zadeldak, zoals in de oorspronkelijk situatie, waarvan de goothoogte en hellingshoek van het dakvlak gelijk blijven aan de oorspronkelijke situatie
- Een kap met oranje-rode dakpannen, die in vorm, glansgraad, verhouding en hellingshoek gelijk is met de oorspronkelijke situatie (tenzij de kleur van de pannen in de huidige situatie antraciet is; dan mag er worden gekozen voor een antraciete pan, maar het hoeft niet; de voorkeur is om de uitzondering in kleur van de dakpannen op stedenbouwkundige gronden te maken, namelijk enkel in de Lisstraat en aan de Westerkade; op deze plek krijgen de woningen antraciete pannen, omdat dit in de omgeving ook het geval is; bij de overige woningen geniet oranje-rood de voorkeur)
- Drie schoorstenen als ritmisch element, wat verhouding betreft gelijk met de oorspronkelijke situatie
- Dakkapellen als ritmisch element; de positie wordt binnen het type gehandhaafd, maar het ontwerp en de vormgeving is een interpretatie naar huidige maatstaven, waarbij de dakkapel in verhouding staat tot het bouwvolume, het gesloten karakter van het dakvlak en het gevelontwerp (per type ontstaan er kleine verschillen in de positie; bij type A ligt het bijvoorbeeld voor de hand de kapel vanuit het hart te vergroten; bij B en C daarentegen kunnen ze beter naar buiten worden vergroot; bij D en E is het wellicht een beetje van beide, het grootste deel van de vergroting naar buiten, een klein deel naar binnen)
- Dakgoot als horizontaal, structurerend element

5 CRITERIA: SPELREGELS

HOOFDVORM

alle beschreven onderdelen **moeten** terug komen in het ontwerp

nelskamp OH-16 natuurrood 801

gillrath klinkerwerke, type krewerd
strengpers, ringoven

5 CRITERIA: SPELREGELS

GEBOUW EN GEVEL

- Indeling metselwerk en -verband, per type zoals in de oorspronkelijke situatie
- Opvallende entreepartij; het principe van de omlijsting blijft behouden, het ontwerp en de vormgeving vormt een interpretatie naar huidige maatstaven, waarbij de samenhang (in materiaalgebruik en uitstraling) met de raamopeningen en dakkapel gewaarborgd blijft
- Raamopeningen zijn wat vorm en grootte betreft gelijk met de oorspronkelijke situatie, maar zullen in de (vergrote) zijgevels naar verhouding worden geordend; de samenhang tussen raamopeningen in de voor- en zijgevel blijft gewaarborgd (indien de kelders komen te vervallen, blijft het kelderraam achterwege)
- De oorspronkelijke driedeling van de horizontale raamopeningen vormt het vertrekpunt; opties voor bovenlichten en roedes worden door de ontwerper aan bewoners voorgelegd, waarbij de opties altijd op alle raamopeningen van toepassing zijn, om de samenhang per woning te waarborgen
- De afmetingen van de dakpannen zijn gelijk aan de oorspronkelijke situatie
- De twee buitenste schoorstenen zijn onderdeel van de kopgevels; net als in de oorspronkelijke situatie loopt het metselwerk door van gevel in schoorsteen
- De dakkapellen zijn geïnspireerd op de kwaliteit en kenmerken van de oorspronkelijke varianten; er is één ontwerpstandaard voor alle typen, dat in verschillende groottes kan worden toegepast (een standaardmaat, naar huidige maatstaven, en een vergrote variant op basis van de in grootte afwijkende kapellen in de bestaande situatie)
- Dakgoot en hemelwaterafvoer zijn in maat en dimensie geïnspireerd op de slanke uitstraling van de oorspronkelijke varianten; het ontwerp en de vormgeving is een interpretatie, geïnspireerd op de oorspronkelijke goten en volgt het onderscheid naar woningtype (A/B; C/D; C/E Karel Doormanstraat), wat resulteert in drie nieuwe varianten

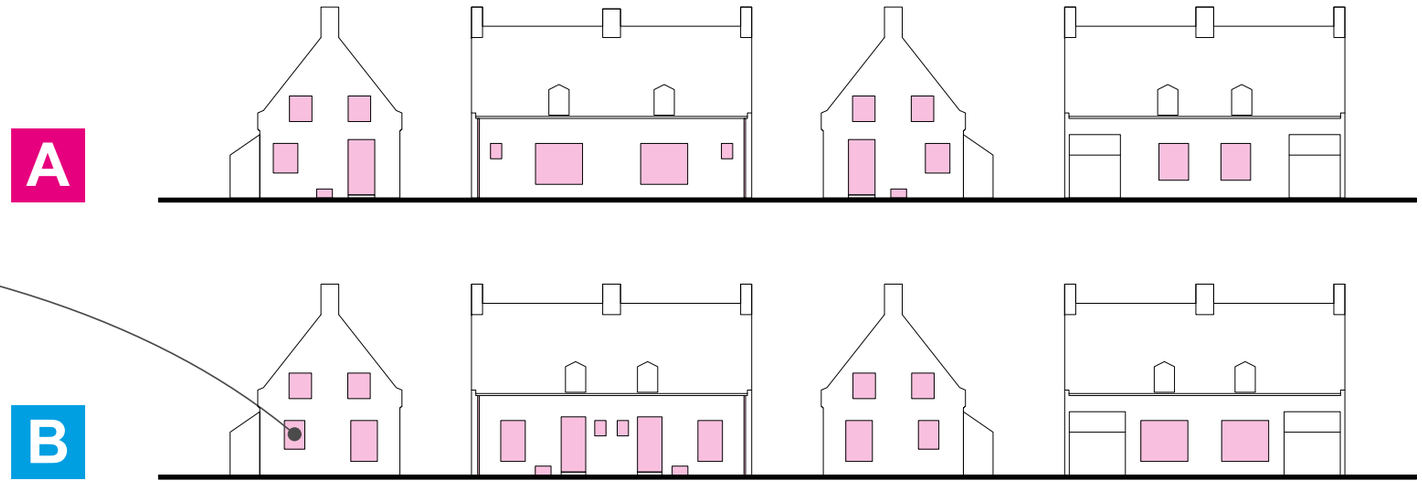

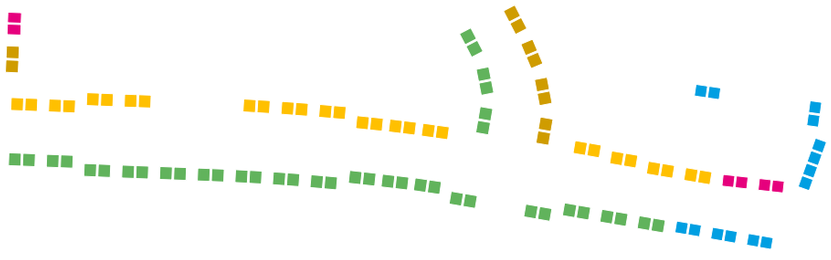
5 CRITERIA: SPELREGELS

GEBOUW EN GEVEL

raamopeningen zijn wat vorm en grootte betreft gelijk met de oorspronkelijke situatie, maar zullen in de (vergrote) zijgevels naar verhouding worden geordend; de samenhang tussen raamopeningen in de voor- en zijgevel blijft gewaarborgd (indien de kelders komen te vervallen, blijft het kelderraam achterwege)

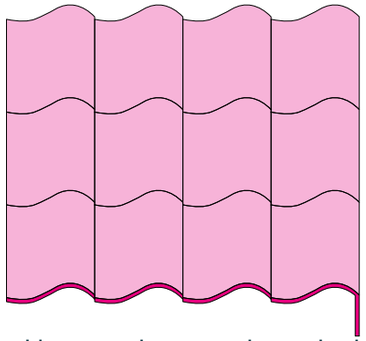

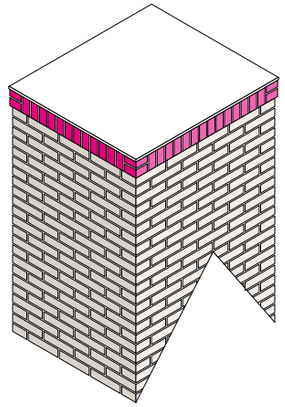
5 CRITERIA: SPELREGELS

GEBOUW EN GEVEL

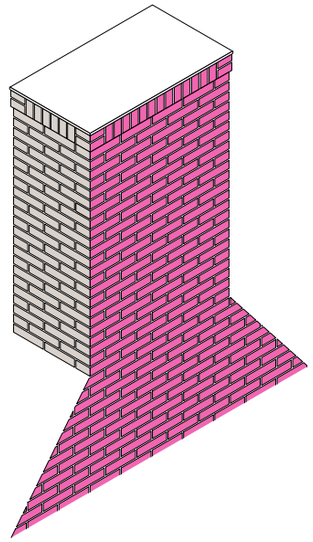
alle beschreven onderdelen dienen als **inspiratie**,
het ontwerp en de vormgeving is een **interpretatie**,
geïnspireerd op de oorspronkelijke

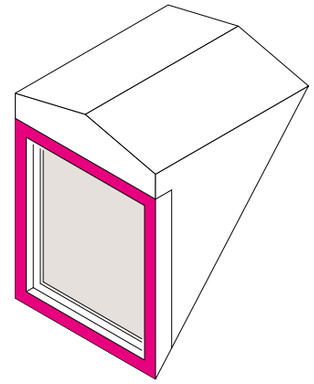
de afmeting, kleur en glansgraad van de dakpannen zijn gelijk aan de oorspronkelijke situatie

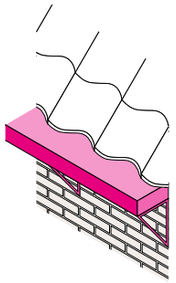
De twee buitenste schoorstenen zijn onderdeel van de kopgevels; net als in de oorspronkelijke situatie loopt het metselwerk door van gevel in schoorsteen

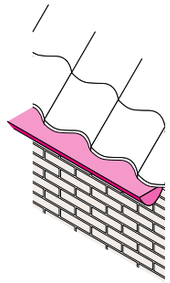

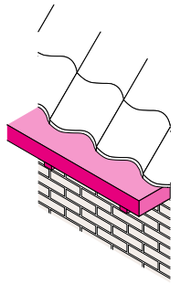
indeling metselwerk en -verband,
per type zoals in de oorspronkelijke situatie

principe
kapel

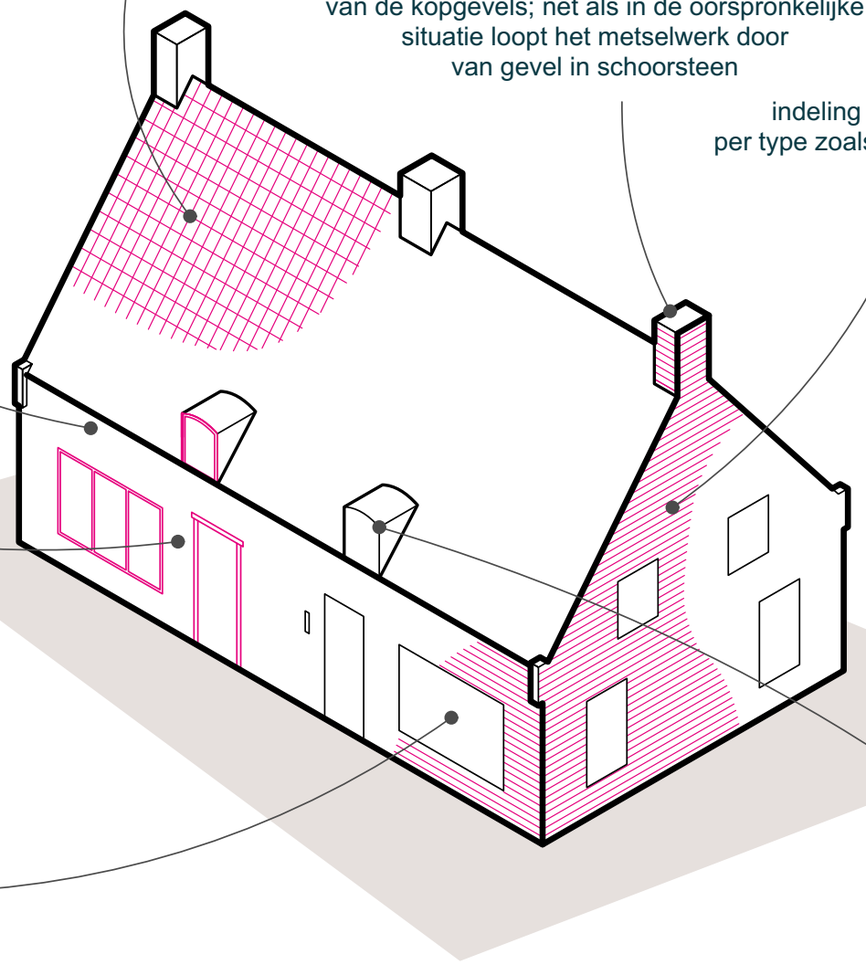

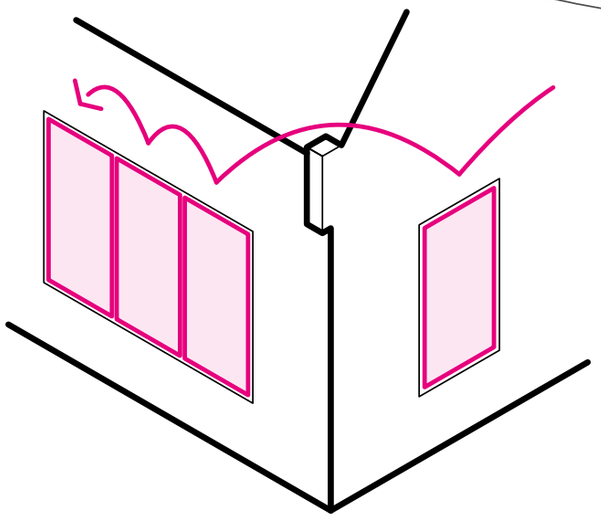

A/B **C/D** **C/E, karel.d.str**

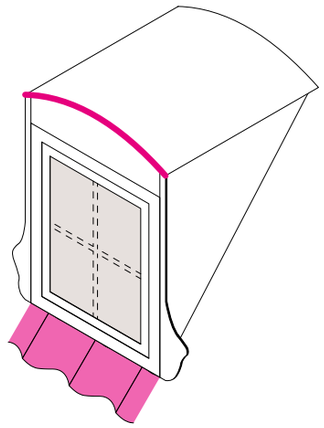
dakgoot en hemelwaterafvoer zijn in maat en dimensie geïnspireerd op de slanke uitstraling van de oorspronkelijke varianten

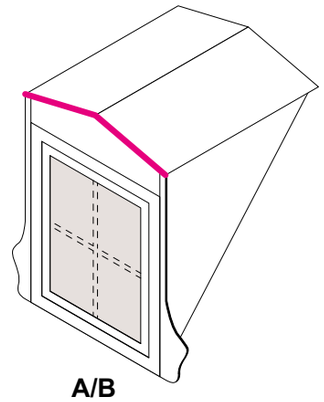
opvallende entreepartij; het principe van de omlijsting blijft behouden, het ontwerp en de vormgeving vormt een interpretatie naar huidige maatstaven, waarbij de samenhang met de raamopeningen en dakkapel gewaarborgd blijft

kozijn als repeterend element
de oorspronkelijke driedeling vormt het vertrekpunt

C/D/E

A/B

de dakkapellen zijn geïnspireerd op de kwaliteit en kenmerken van de oorspronkelijke varianten;
er is één ontwerpstandaard voor alle typen, dat in verschillende groottes kan worden toegepast

5 CRITERIA: SPELREGELS

BIJZONDERE ELEMENTEN

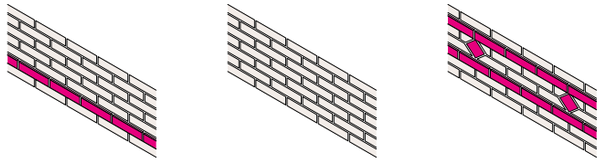
- Tuinmuren blijven bewaard en worden eventueel vervangen door zonodig, conform de oorspronkelijke situatie
- De interpretatie van de entreelijst is geïnspireerd op de oorspronkelijke lijsten en volgt het onderscheid naar woningtype (A/B; C/D/E), wat resulteert in twee nieuwe varianten
- De gemetselde oortjes als knooppunt in de gevel; de positie blijft behouden, maar het ontwerp en de vormgeving is een interpretatie naar huidige maatstaven, geïnspireerd op de oorspronkelijke varianten; het onderscheid naar woningtype wordt gevolgd (A/B; C/D; C/E Karel Doormanstraat), wat resulteert in drie nieuwe varianten
- Het trasraam en de dorpel onder het kozijn blijven behouden, maar het ontwerp en de vormgeving is een interpretatie naar huidige maatstaven, geïnspireerd op de oorspronkelijke varianten; het onderscheid naar woningtype wordt gevolgd (A/B; C/D/E), wat resulteert in twee nieuwe varianten
- De sierlijst onder de dakgoot en de siersteen onder de dakrand van de kopgevel bijven behouden, maar het ontwerp en de vormgeving is een interpretatie naar huidige maatstaven; het onderscheid naar woningtype wordt gevolgd (A/B; C/D/E; C/E Karel Doormanstraat), wat resulteert in drie nieuwe varianten
- Siermetselwerk op de kopgevels, zoals in de oorspronkelijke situatie; nieuwe variaties op het thema van siermetselwerk op de kopgevels kunnen worden geïntegreerd, mits passend bij de stedenbouwkundige en architectonische samenhang (en op basis van enige willekeur)

CRITERIA: SPELREGELS

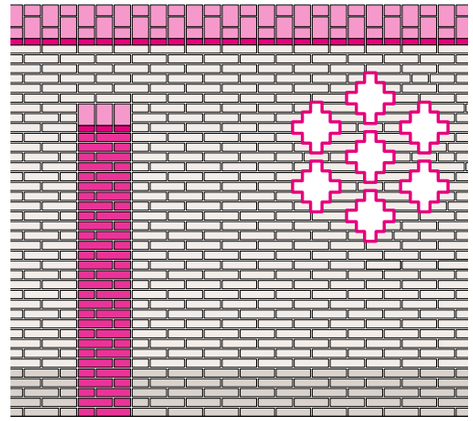
BIJZONDERE ELEMENTEN

alle beschreven onderdelen dienen als **inspiratie**,
het ontwerp en de vormgeving is een **interpretatie**,
geïnspireerd op de oorspronkelijke

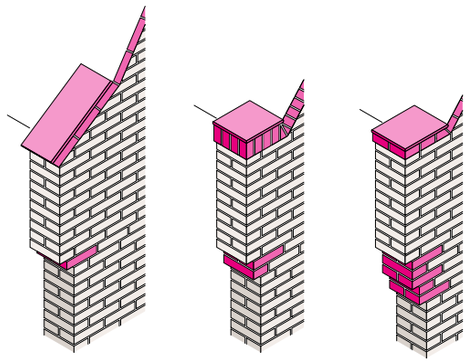

A/B **C/D** **C/E, karel.d.str**

de sierlijst onder de dakgoot blijft behouden,
maar het ontwerp en de vormgeving is een
interpretatie naar huidige maatstaven

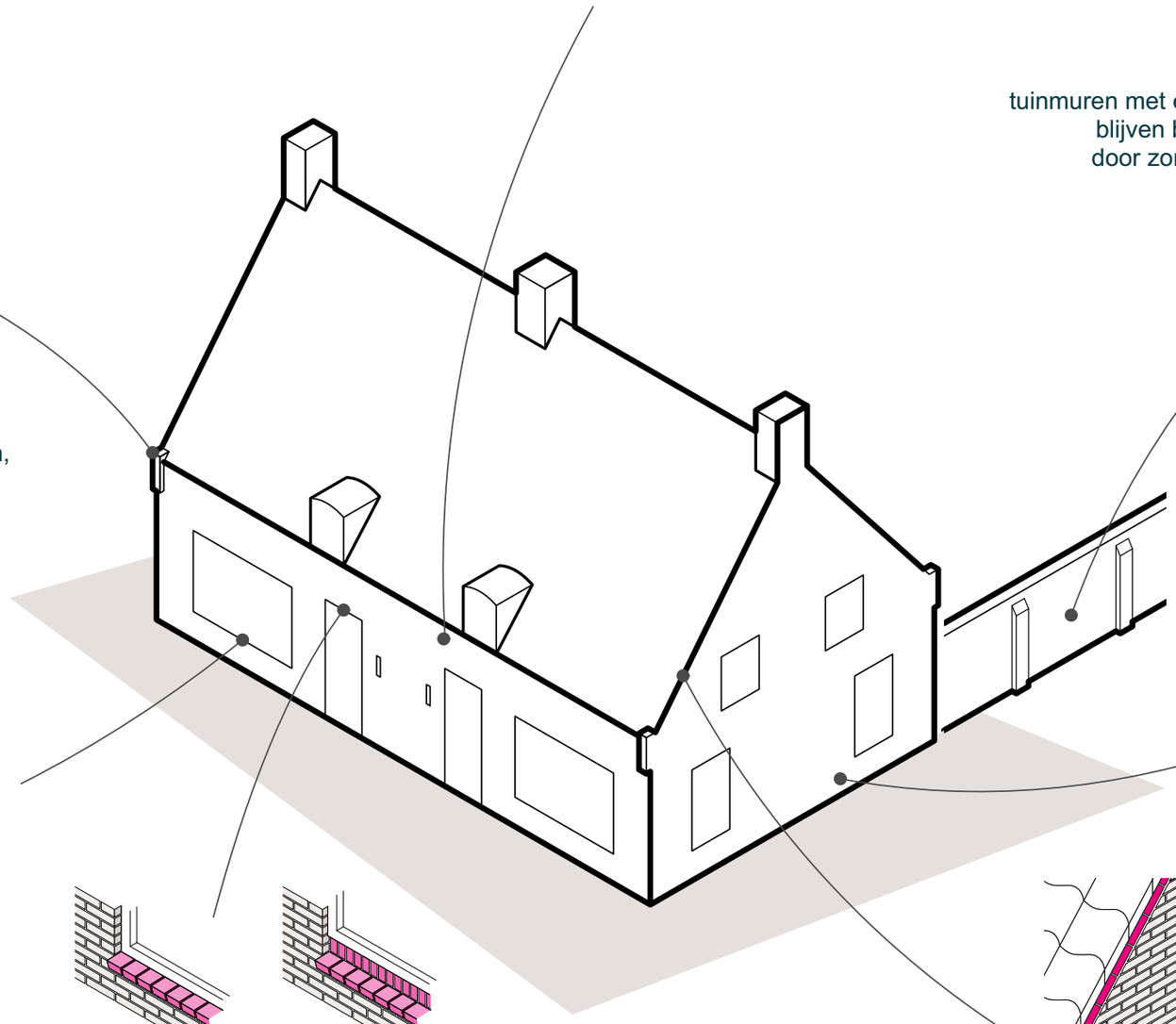

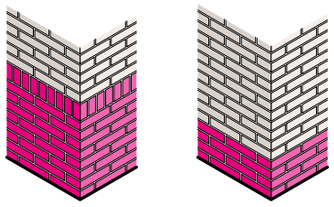
tuinmuren met ezelsrug, steunberen en braziliaans metselwerk
blijven bewaard en worden eventueel vervangen
door zonodig, conform de oorspronkelijke situatie

A/B **C/D** **C/E, karel.d.str**

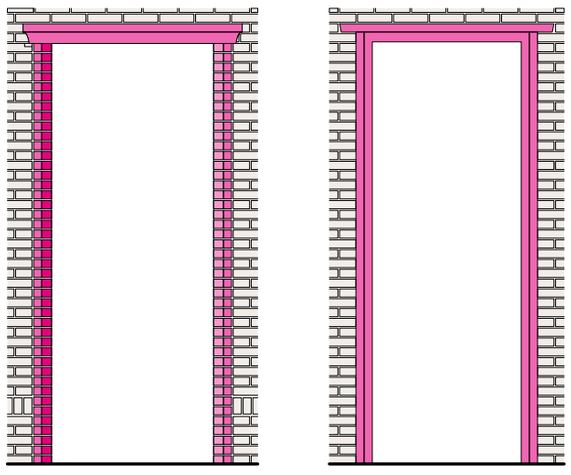
de gemetselde oortjes als knooppunt in de gevel;
de positie blijft behouden, maar het ontwerp en de
vormgeving is een interpretatie naar huidige maatstaven,
geïnspireerd op de oorspronkelijke varianten

A/B **C/D/E**

het trasraam en de dorpel onder het kozijn
blijven behouden, maar het ontwerp en de
vormgeving is een interpretatie naar huidige
maatstaven, geïnspireerd op de
oorspronkelijke varianten

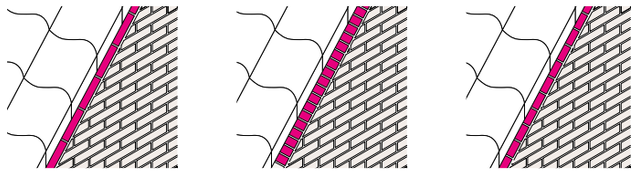

A/B **C/D/E**

de interpretatie van de entreelijst is
geïnspireerd op de oorspronkelijke lijsten

A/B **C/D/E**

gemetselde raamdorpel

A/B **C/D** **C/E, karel.d.str**

de siersteen onder de dakrand (gevelpan) van de
kopgevel blijft behouden, maar het ontwerp en de
vormgeving is een interpretatie naar huidige maatstaven

5 CRITERIA: SPELREGELS

MATERIAALGEBRUIK, KLEUR EN DETAILLERING

- Type en kleur baksteen (oranje-rood), evenals type en kleur voeg, zoals in de oorspronkelijke situatie (zoals: gillrath klinkerwerke, type krewerd, strengpers ringoven (bmn mb1768), voeg: cementgrijs remix 200, 5mm doorgestreken)
- Het materiaal van de oortjes is zoals in de oorspronkelijke situatie, de detaillering verfijnd en minimaal, met zorgvuldige aansluitingen op goot en dakrand
- Het materiaal en de kleur van de dakpan is zoals in de oorspronkelijke situatie (keramisch, oranje-rood, niet zijnde een glanzende pan) (zoals: nelskamp OH-16 natuurrood 801), net als de detaillering van de aansluiting op de kopgevel; de aansluiting op de gemetselde oortjes is nauwgezet en zonder opsmuk
- Materiaalgebruik, kleur en detaillering van de kozijnen, de entree en de dakkapel is samenhangend en zorgvuldig op elkaar afgestemd; in principe zijn ze zoals in de oorspronkelijke situatie in hout uitgevoerd (of in een vergelijkbaar ontwerp, met dezelfde profilering in kunststof), het lijnenspel is gelaagd en slank, de hiërarchie van het ontwerp bestaat uit kleine, ondiepe stappen; het ontwerp en de vormgeving van het houtwerk is een interpretatie naar huidige maatstaven, geïnspireerd op de oorspronkelijke kenmerken en kwaliteit; de diepte van de gevelopeningen (negge) is gering, evenals het reliëf van de gevelplastiek; de kozijnen, de entree en de dakkapel hebben een samenhangende, lichte kleur, in het spectrum van crème en zandgeel
- De dakgoot en de hemelwaterafvoer zijn van zink of hout, naar gelang het model van de verschillende typen, met een vormgeving en detaillering die past bij de slanke uitstraling van de oorspronkelijke situatie
- Het materiaal van de entreelijst is zoals in de oorspronkelijke situatie (gemetseld, of in hout), met een detaillering die is afgestemd op de verfijnde opbouw en expressie
- Het materiaal van trasraam, dorpel, sierlijst (dakgoot) en siersteen (dakrand) is zoals in de oorspronkelijke situatie, de detaillering is verfijnd
- Slabben, aansluitingen, en dergelijke, op het dak worden uitgevoerd in de kleur van de dakpannen
- NB. Een constante in het gehele plan is de samenhang tussen de slanke, fijne detaillering van kozijnen en negge, entree(lijst), dakkapel, sierlijst en -steen, dakgoot, dakrand van de kopgevel, dorpels en trasramen. Deze constante maat en schaal van detaillering is een algemene toetsgrond, voor het beoordelen van passende invullingen en details

5 CRITERIA: SPELREGELS

INSTALLATIES, TECHNIEK, TOEVOEGINGEN

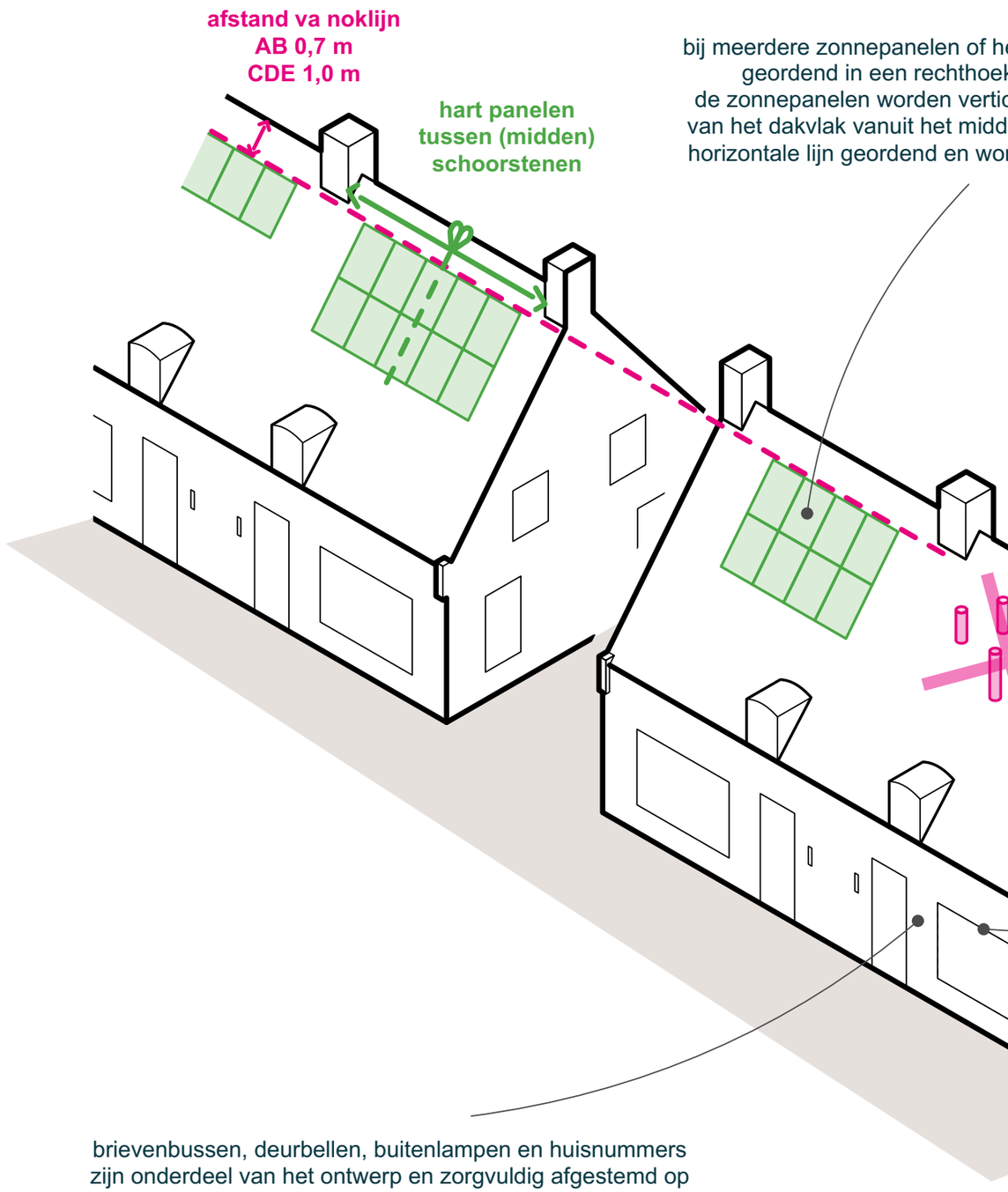
- In eerste instantie wordt geprobeerd zonnepanelen aan de straatzijde collectief op een andere locatie op te lossen. Als dit niet tot de mogelijkheden behoort, voldoen de zonnepanelen aan de volgende criteria (voor- en achtergevel):
  - Bij meerdere zonnepanelen of hetzelfde dakvlak zijn deze regelmatig geordend in een rechthoekig blok, zonder verspringingen
  - De zonnepanelen worden geplaatst zoals getekend in het voorbeeldschema, afhankelijk van de hoeveelheid panelen en worden niet tot de rand uitgelijnd.
  - Bijbehorende installaties die niet onderdeel zijn van de zonnepanelen, worden aan de binnenzijde geplaatst
  - Zonnepanelen liggen in of direct op het dakvlak
  - De hellingshoek van de zonnepanelen is gelijk aan die van het dakvlak

- De installaties worden binnen, op de zolder, gesitueerd; de af- en aanvoer van de installaties worden in principe via de schoorstenen opgelost; mocht deze oplossing ruimtelijk of technisch niet mogelijk zijn, dan wordt er een passend nieuw criterium voor dit beeldkwaliteitsplan bedacht
- Nestkasten worden vlak in de gevel geplaatst, de kleur volgt het metselwerk en de kast is nauwkeurig afgestemd op het metselwerkverband
- Zonweringen zijn onderdeel van het ontwerp en bevinden zich in de gevelopeningen, op en in dezelfde kleur van het kozijn (en niet op de gevel)
- Brievenbussen, deurbellen, buitenlampen en huisnummers zijn onderdeel van het ontwerp en zorgvuldig afgestemd op het ontwerp van de entree(lijst)

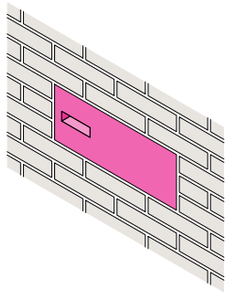
5 CRITERIA: SPELREGELS

INSTALLATIES, TECHNIEK, TOEVOEGINGEN

bij meerdere zonnepanelen of hetzelfde dakvlak zijn deze regelmatig geordend in een rechthoekig blok, zonder verspringingen
de zonnepanelen worden verticaal geplaatst en aan de bovenzijde van het dakvlak vanuit het midden (tussen de schoorstenen) op een horizontale lijn geordend en worden nimmer tot de rand uitgelijnd.

de af- en aanvoer van de installaties worden in principe in de schoorstenen opgelost

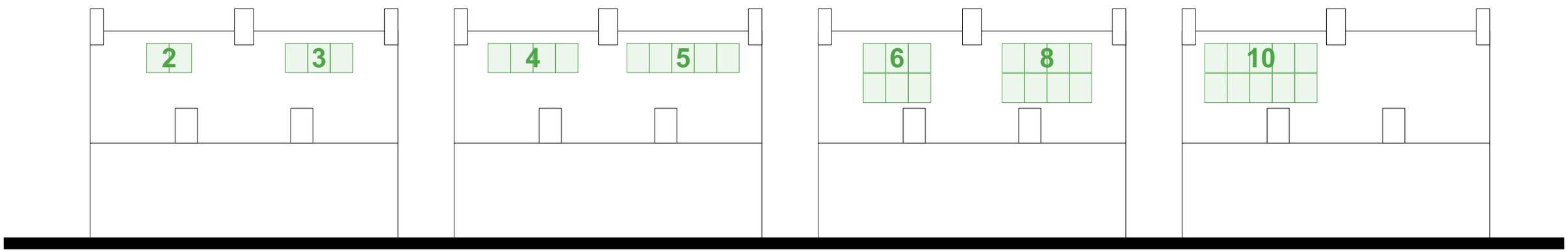
nestkasten worden vlak in de gevel geplaatst, de kleur volgt het metselwerk en de kast is nauwkeurig afgestemd op het metselwerkverband

brievenbussen, deurbellen, buitenlampen en huisnummers zijn onderdeel van het ontwerp en zorgvuldig afgestemd op het ontwerp van de entree(lijst)

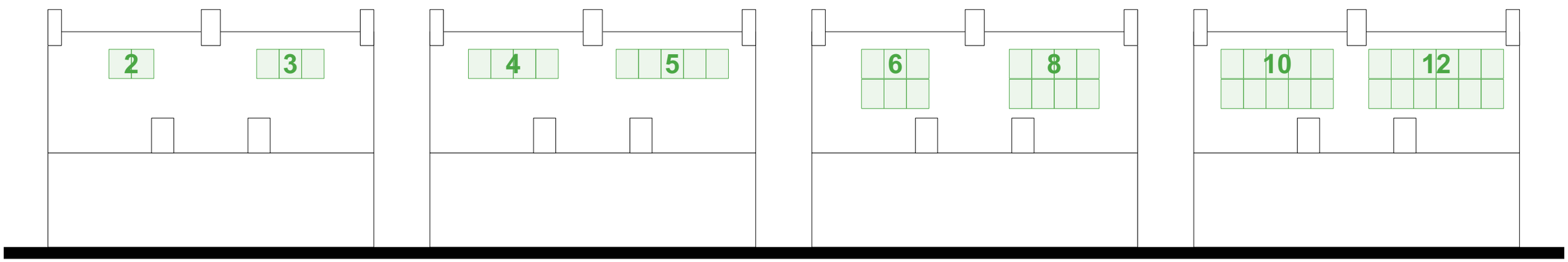
zonweringen zijn onderdeel van het ontwerp en bevinden zich in de gevelopeningen kleur gelijk aan het kozijn

CRITERIA: SPELREGELS

POSITIE EN AANTALLEN ZONNEPANELEN

type A & B

type C, D & E

PROJECTNAAM

beeldkwaliteitsplan derk boeremastraat en omgeving

OPDRACHTGEVER

gemeente eemsdelta

PROJECTTEAM

harm janssen, sacha schram **gemeente eemsdelta**

stephan lap, saskia koops **nationaal coördinator groningen**

emiel noordhuis, timo molter, ekaterina ermokhina **de deur in huis**

marieke van der heide **mvdh architectuur- en cultuurhistorie**

erik dorsman **sofa architectuur- en stedenbouwhistorisch onderzoek**

STATUS

definitief

DATUM

29 april 2024

wijziging 11 juni 2024

DE DEUR IN HUIS

Pottebakkersrijge 19

9718 AG Groningen

info@dedeurinhuis.nl

www.dedeurinhuis.nl